

ΑΠΟΛΥΤΩΣΙΣ

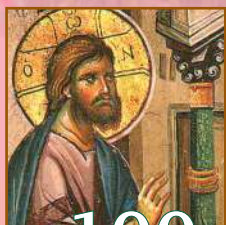
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΘΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε'
ΕΤΟΣ ΕΖ'
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012
Αρ. Φύλ. 796

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

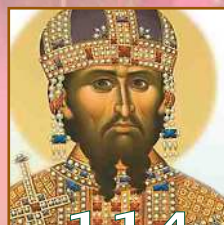
τεύχος 796, ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2012

Περιεχόμενα

100

Θά φέρει τήν ἀνάστασι! 99
Ἡ ἀληθινή ἀγάπη 100
Τείχος καί λύρα ἡ ἀγάπη 102
Παρελθέτω 103
Πάσχα ἐλληνικό 105
Ζῆσε τή χαρά τῆς Ἀνάστασης! 106

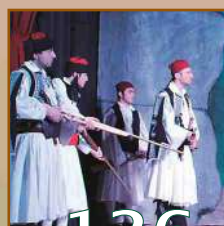
114

Ὁ ἐχθρός τοῦ λαοῦ καί ὁ ἐχθρός τοῦ Θεοῦ. 108
Πρός τό Πάθος..... 110
Συζητώντας τά γεγονότα... 112
Ὁ αὐτοκράτος Ἰωάννης Γ'
Δούκας Βατάτζης 114
Ψαλμός 29ος:

119

Ἡ δυστυχία τοῦ εὐδαιμονισμοῦ (Γ') 116
Ἀποθέωση καί τραγωδία..... 118
Πανσανίας Κουτλεμάνης
τό «σημεῖο τοῦ Θεοῦ» 119
Καλό παράδεισο,
ἀγαπημένε μας Πανσανία! 122
Ἐκδηλώσεις τῆς Ἀδελφότητος 126

126

105

108

Γιά τήν Ἀδελφότητά μας καί τίς δραστηριότητές της καθώς καί γιά ἐνδιαφέροντα θέματα, πνευματικά, ἀντιαιρετικά, ἐκπαιδευτικά, μπορεῖτε νά ἐνημερωθεῖτε ἀπό τήν ιστοσελίδα μας
www.apolytrosis.gr

μήνα: ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Θά φέρει τήν ἀνάσταση!

Ἀπό τό πλῆθος τῶν ἁγίων τοῦ μήνα πού διανύουμε στέκομαι στήν μορφή τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (24/4). Ὅπως μαθαίνουμε ἀπό τήν Καί νή Διαθήκη, ὁλόκληρο τό ὄνομά του εἶναι Ἰωάννης Μᾶρκος. Τό πρῶτο δείχνει τήν ἐβραϊκή του καταγωγή, τό δεύτερο τήν ρωμαϊκή του ὑπηκοότητα. Ἦταν μᾶλλον ὀρφανός καί μονάκριβος γιός εὐκατάστατης λευϊτικῆς οἰκογένειας, ὅπως ἐπιβεβαιώνει τό γεγονός ὅτι ἦταν ἀνεψιός τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα (βλ. Κλ 4,10), πού ἦταν λευΐτης (Πρξ 4,38). Ἡ μητέρα του λεγόταν Μαρία καί στό σπίτι τους, πού πρέπει νά ἦταν εὐρύχωρο, συνάσσονταν οἱ πρῶτοι χριστιανοί τῶν Ἱεροσολύμων (βλ. Πρξ 12,12). Πιθανόν σ' αὐτό τό σπίτι νά ἔγιναν ἐπίσης ὁ μυστικός δεῖπνος, ἡ πρώτη ἐμφάνιση τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ στούς μαθητές, ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ Μάρκος ξεκίνησε τὴν ἀποστολική δράση του ὡς συνέκδημος τοῦ Βαρνάβα καὶ τοῦ Παύλου. Διακόνησε στίς ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ ἀργότερα ὡς ὑποτακτικός τοῦ ἀποστόλου Πέτρου (βλ. Α΄ Πέ 5,13), στήν Αἴγυπτο, ὅπου ἔγραψε καί τό Εὐαγγέλιό του. Σύντομο, μόλις δεκαέξι κεφάλαια, τό κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιο. Διηγεῖται ὅμως μία μικρή παραβολή, πού δέν ὑπάρχει στά ἄλλα Εὐαγγέλια κι αὐτή θά μᾶς δώσει τό μήνυμα τοῦ μήνα. Εἶναι ἡ

παραβολή τῆς γῆς ποῦ αὐτομάτως καρποφορεῖ (Μρ 4,26-29). Σπέρνει ὁ γεωργὸς τὸν σπόρο σὺν χωράφι καὶ σὺν συνέχειᾳ, χωρὶς αὐτὸς νὰ κάνει κάτι, χωρὶς κἄν νὰ γνωρίζει τί γίνεται στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, βλέπει ξαφνικά, «αὐτομάτως» νὰ βλαστάνει ὁ σπόρος, νὰ αὐξάνεται, νὰ καρποφορεῖ. Παρόμοια καὶ ὁ ἐργάτης τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἱερέας, ὁ κατηχητής, ὁ δάσκαλος, ὁ γονιός, σπέρνει τὸν θεῖο λόγο σὲ ψυχές. Δικὴ του ἔγνοια ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ ἀκριβὴς παράδοση τῆς θείας ἀλήθειας· ἡ συνέχεια εἶναι δουλειά τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴν δική Του μέριμνα θὰ βλαστήσει ἡ γῆ τῆς ψυχῆς «αὐτομάτῃ».

Εἵναι θεόπνευστος ὁ λόγος ὅτι ὅλα μαραίνονται καὶ χάνονται, «τὸ δὲ ρῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἦσ 40,8· πρβλ. Α΄ Πέ 1, 25). Ζωηφόρος καὶ ζωογόνος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, δέν χάνεται ποτέ οὔτε μένει ἀνενεργός. Δουλεῦει μυστικά σπὴν ψυχὴν πού τὸν ἔχει δεχθεῖ καὶ θά φέρει τὴν εὐλογημένη καρποφορία.

Σήμερα, πού μᾶς κυκλώνει τόσο ξηρασία καί νέκρωση πνευματική, δέν ἔχουμε δικαίωμα νά ἀπελπισθοῦμε. Ἄς ἀκούσουμε τό μήνυμα τοῦ εὐαγγελιστῆ Μάρκου, αὐτό τό ἐλπιδοφόρο εὐαγγέλιο: Στόν τόπο μας ἔχει σπαρεῖ πολὺς λόγος Θεοῦ. Ἐκεῖνος θά φέρει τὴν ἀνάσταση!

Ἀγγελιοφόρος

Ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ νοήματος τοῦ Νιπτήρος
ὑπό τοῦ Ἰησοῦ (λεπτομέρεια) 1312. Ἰ. Μ. Μ.
Βατοπαιδίου, Ἁγ. Ὅρος

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς
ἀγαπᾷ τόν ἄνθρωπο
ἀκατάσχετα,
ἐλεύθερα
ἀπό κάθε συμφέρον
καί ἐξάρτησης.

Τήν φοβερή νύχτα τοῦ Μυστικοῦ Δεί-
πνου, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν παράδοση τοῦ Κυ-
ρίου στοὺς ἐχθρούς του κι ἐνῶ ὁ Ἰούδας
ἔχει ἀποχωρήσει γιὰ νὰ ἐκτελέσει τὸ ἀνό-
σιο ἔργο του, ὁ μελλοθάνατος Ἰησοῦς πα-
ραδίδει στοὺς μαθητές του τὶς τελευταῖες
του ὑποθήκες. Εἶναι ἡ οἰκογένειά του, τὰ
τεκνία του (Ἰω 13,33), καὶ κυρίως αὐτοὶ πού
θὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο του. Καί μπορεῖ αὐ-
τὴ τὴν στιγμή νὰ μὴν ἐννοοῦν πολλά, νὰ εἶ-
ναι ἀκόμη *ἀσύνητοι* (Μθ 15,16), ὅπως ἄλ-
λοτε τοὺς εἶχε χαρακτηρίσει, ὅμως αὐτό
πού προέχει τὸ καταλαβαίνουν: ὁ Διδάσκα-
λος φεύγει, θὰ μείνουν μόνοι, οἱ στιγμές
εἶναι πολὺ κρίσιμες. Πῶς θὰ ἀσφαλισθοῦν;
Ποῦ; Ὁ Κύριος γνωρίζοντας πολὺ καλά τὴν
ἀδυναμία τους βάζει θεμέλιο γιὰ τὸν στη-
ριγμὸ τους τὸ πιὸ ἰσχυρό, τὴν ἀγάπη.

Στὴν ἐποχὴ μας ἡ λέξη αὐτὴ, διαπιστω-
μένα χριστιανικῆς καταγωγῆς, ὑποβαθμι-
ζεται ἢ καὶ εὐτελίζεται. Χρησιμοποιεῖται ἀπὸ
τοὺς ἀνθρώπους ἀφειδώλευτα, συνέχεια.
Τὴν γράφουν παντοῦ, τὴν κάνουν ποιήματα,
τὴν τραγουδοῦν, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι δὲν
πλησιάζουν τὴν καρδιά της, δὲν ψαύουν
τὴν ἀλήθεια της.

Γιὰ τὸν κόσμο μας πού ζῇ μακριὰ ἀπὸ
τὸν Θεό -ἂν προσπεράσουμε τὴν αἰσχρό-
τητα καὶ τὸν τυφῶνα τοῦ πανσεξουαλισμοῦ
πού εἶναι ἄσχετα μέ τὴν ἀγάπη κι ἄς καπη-
λεύονται τὸν ὄρο- ἀγάπη σημαίνει κυρίως
δοσοληψία: *do ut des*, σοῦ δίνω γιὰ νὰ μοῦ
δώσεις. Σοῦ δίνω ὑλικά ἀγαθὰ, συναίσθη-
μα, ἴσως καὶ κάτι ἀπὸ τὸν ἐαυτό μου, πιὸ
προσωπικό, ὑπὸ τὴν ἀπαράβατη ὅμως προ-
ϋπόθεση ὅτι θὰ μοῦ δώσεις κι ἐσύ ἀπὸ τὰ

δικά σου. Τό ζητῶ αὐτό, τό ἀπαιτῶ. Ἀλλιῶς ἡ ἀγάπη μου θά μεταβληθεῖ σέ ἀδιαφορία, περιφρόνηση ἢ καί μῖσος.

Ἀγάπη ἐπίσης στήν ἴδια γλῶσσα σημαίνει προσωπεῖο, μάσκα, πού τήν φοράω προκειμένου νά κερδίσω. Ὁταν δηλαδή λέω ὅτι «ἀγαπῶ», ἐννοῶ πολλές φορές ὅτι παίζω θέατρο, ὅτι ὑποκρίνομαι τήν ἀγάπη. Προσπαθῶ μ' αὐτό τόν τρόπο νά ἐξαπατήσω, ὥστε νά πετύχω ὅ,τι δέν μπορῶ ἀλλιῶς. Κι ὅταν τελειώνει ἡ παράσταση, ἡ μάσκα πέφτει καί ἀποκαλύπτεται πανηγυρικά ἡ ἀποκρουστική μου ὄψη.

Τέλος, γιά τήν νοοτροπία τῶν «μετανεωτερικῶν» ἀνθρώπων τῶν καιρῶν μας, πού διεκδικοῦν μέ πάθος τά «δικαιώματά» τους, ἀγάπη θά πεῖ νά ἐπιβάλω στό πρόσωπο πού «ἀγαπῶ» τίς ἐπιθυμίες μου καί τά θέλω μου· ἀδιαφορώντας γιά τίς δικές του ἀνάγκες. Νά τό μεταβάλω δηλαδή σέ ὑποχείριό μου γιά νά ἱκανοποιῶ τό ἀλαζονικό καί ξεδιάντροπο «ἐγώ» μου. Ἀγάπη φέρ' εἰπεῖν καί μάλιστα μητρική(!) σημαίνει σήμερα καί τό νά φέρει μία γυναίκα στόν κόσμον ἕνα παιδί ἀποκομμένο ἀπό τόν ὁμφάλιο λῶρον τῆς οἰκογένειας: «μονογονεϊκά»· μόνη της, πατέρας καί μητέρα ἡ ἴδια. Ὡστε καί ἡ «ἀνάγκη» της νά γίνει μητέρα νά ἱκανοποιηθεῖ, καί τίς δεσμεύσεις τοῦ γάμου νά ἀποφύγει. Καταδικάζει μ' ἄλλα λόγια ἕνα παιδί σέ ἀνεσιότητα καί ὀρφάνια, ἐπειδὴ «ἔτσι θέλει», εἶναι «δικαίωμά» της. Καί λέει συγχρόνως ὅτι τό ἀγαπᾶ...

Ἡ ἀληθινή ἀγάπη, ἡ τέλεια, ἡ κα-

θαρή, εἶναι αὐτή πού προσδιορίζει ὁ Κύριος στήν διαθήκη του μέ μέτρο τόν ἑαυτό του: νά ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, λέει στούς μαθητές του, *καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς* (Ἰω 13,34)· τοὺς ζητᾷ δηλαδή νά μιμοῦνται στήν ἀγάπη τόν ἴδιο, τό παράδειγμά του· καί φυσικά δέν ὑπάρχει πιό ὑπέροχο πρότυπο.

Ἀλλά σέ τί συνίσταται ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἐκφράζεται; Συνίσταται στήν θυσία Του, στόν θάνατό Του γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο. Ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ ἴδιος, «μεγαλύτερη ἀπ' αὐτή τήν ἀγάπη δέν ἔχει κανεῖς, ἀπό τό νά θυσιάσει δηλαδή κάποιος τήν ζωή του γιά τοὺς ἀγαπητούς του» (Ἰω 15,13). Γι' αὐτό καί ἡ Γραφή ὅταν μιλᾷ γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, αὐτό καταθέτει σάν τεκμήριο τῆς ἀλήθειας καί τοῦ μεγέθους της: «Τόσο ἀγάπησε ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε παρέδωσε στόν θάνατον τόν μονογενῆ του Υἱόν, γιά νά μή καθεῖ ὅποιος πιστεύει σ' αὐτόν ἀλλά νά ἔχει ζωὴ αἰώνια» (Ἰω 3,16· βλ. καί Ρω 5,8· Β' Κο 5,14-15 κ.ἀ.). Ἡ ἀγάπη αὐτή εἶναι ἀπροσμέτρητη, ἔχει βάθος καί πλάτος ἀσύλληπτο. Διότι δέν θυσιάζεται ἕνα ζῶον ὅπως στήν θρησκεία τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, ἢ ἕνας ἄνθρωπος ἢ ἔστω χιλιάδες ζῶων καί ἀνθρώπων· θυσιάζεται ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ Θεός πεθαίνει. Καί περισσότερο ἀκόμη: Τό ἰδιάζον γνῶρισμα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀνιδιοτέλειά της. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀγαπᾷ τόν ἄνθρωπον ἀκατάσχετα, ἐλεύθερα ἀπό κάθε συμφέρον καί

ἐξάρτησιν. Πηγαίνει στὸν σταυρό καὶ στὸν θάνατο ἀπὸ ἀγάπῃ γιὰ τὸ δημιουργία του, χωρὶς νὰ προσδοκᾷ τίποτε· καμία εὐγνωμοσύνη. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό. Ἡ ἀγάπῃ του προσφέρεται στὸν ἐχθρό του, σ' αὐτὸν πού τὸν ἀρνήθηκε. Ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἀθάνατος, παντοδύναμος καὶ χωρὶς νὰ ὑπόκειται σὲ ἀνάγκη, ἐντούτοις προσφέρει τὴν ζωὴ του, ἀνοίγει τίς φλέβες του, χύνει τὸ αἷμα του καὶ παραδίδεται στὴν νέκρωση καὶ στὸν τάφο. Γιὰ ποιόν; γιὰ τὸν Ἀδάμ· γι' αὐτὸν πού τότε στὴν Ἑδέμ τὸν πρόδωσε γιὰ νὰ ὑπακούσει στὸν διάβολο. Καὶ τὸ κάνει αὐτό μόνο γιὰ νὰ τὸν ἀναστήσει. Νὰ τοῦ γίνῃ ἀντίδοτο στὴν φθορά τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πτώσεως, καὶ μάλιστα ἐνῶ γνωρίζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα θὰ ἀρνηθεῖ τὴν προσφορά του· ὅτι δὲν θὰ τὴν δεχθεῖ. *Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον* (Ἰω 1,11), γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, μία φράση πού εἶναι ἴσως ὁ πιὸ τραγικὸς λόγος τῆς Βίβλου. Μόνο λίγοι, *τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου* (Α' Κο 1,27), μιά χούφτα ταπεινοὶ θ' ἀπλώσουν τὰ χέρια τους εὐγνώμονα καὶ μέ πόθο στὸν σταυρό του.

Ὅμως οἱ μαθητὲς του μέσα στὸν χρόνο, μέχρι τὴν ἐπάνοδό του γιὰ νὰ τοὺς πάρει μαζί του στὴν βασιλεία του, ἔτσι ὀφείλουν νὰ ἀγαποῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ἂν θέλουν νὰ εἶναι δικοὶ του: μέ θυσία τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ ἀνιδιοτέλεια πού θὰ συντρίβει κάθε ὄριο. Ἀλλιῶς δὲν γίνεται. Δὲν κάνει ὁ Χριστὸς ἐκπτώσεις στὴν ἀγάπῃ.

Εὐάγγελος Δάκας
Δρ. Θεολογίας

Τεῖχος καὶ λύρα ἡ ἀγάπῃ

Ποιό τεῖχος, οἰκοδομημένο μέ μεγάλους λίθους, θὰ μπορούσε νὰ εἶναι τόσο συμπαγὲς ὥστε νὰ μένει ἀπόρητο ἀπὸ τίς ἐχθρικές ἐφόδους, ὅσο τὸ σύνολο ἐκείνων πού ἀγαπιοῦνται καὶ συνδέονται μέ ὁμοφροσύνη; Ἐκεῖνοι μπορούν νὰ ἀποκρούσουν μέ ἐπιτυχία καὶ τίς προσβολές τοῦ διαβόλου.

...Καὶ ὅπως οἱ χορδὲς τῆς λύρας, ἐνῶ εἶναι πολλές καταλήγουν σὲ μία ἁρμονία καὶ δίδουν μία εὐχάριστη μελωδία, ἔτσι κι ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἐνωθεῖ μέ μία γνώμη κάνουν νὰ ἀκούγεται μελωδικὰ ἡ μουσικὴ τῆς ἀγάπῃς.

Γι' αὐτό μᾶς συμβουλεύει ὁ Παῦλος νὰ ἔχουμε τὸ ἴδιο φρόνημα καὶ νὰ θεωροῦμε τοὺς ἄλλους ἀνώτερους ἀπὸ μᾶς, ὥστε νὰ μὴν ἐκδιώξει τὴν ἀγάπῃ ἡ ἀντιζηλία, ἀλλὰ ἀποδίδοντας τιμὴ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο νὰ ζοῦμε μέ ὁμόνοια.

Ἰω. Χρυσόστομος,
Περὶ τελείας ἀγάπῃς, ΕΠΕ 31,338-340.

Παρελθέτω

Ὅλα
τά ἄλλα ἔ-
πρεπε νά γίνουν
ἔτσι ὅπως ἔγιναν γιά
νά μή καθεῖ τίποτα ἀπ' τό
σχέδιο τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.
Γι' αὐτό ἄλλωστε ὁ Υἱός τοῦ Πα-
τρός ὁ ἀγαπητός ὑπήκουσε κατά
πάντα στόν Πατέρα του.

Ὁ μακρὺς δρόμος τῆς ἀφο-
σίωσης ἄρχισε τότε πού δέν εἶδε
σάν ἄρπαγμό νά «εἶναι ἴσα» μέ
τόν Θεό καί συνεχίστηκε ὅταν κα-
τέβαινε ἕνα-ἕνα τὰ σκαλοπάτια.
Νά ἀφήσει τόν οὐρανό, νά ὑπο-
στεῖ τήν κένωση, νά βρεθεῖ μέ ἀν-
θρώπινο σῶμα καί μάλιστα δού-

λοῦ
μορφή. Ὅλα
αὐτά ἔπρεπε ἔτσι νά
γίνουν καί γιά ὅλα εἶπε «Ναί!»
στόν Πατέρα. Ὅμως τώρα πού ὁ
ὄχλος ἀκούγεται ἀπειλητικός, ὁ-
πλισμένος μέ ξύλα, μαχαίρια καί
τό φιλί τοῦ μαθητῆ· τώρα πού
πρέπει νά φορτωθεῖ τήν ἀποστα-
σία ὅλων τῶν γενεῶν καί εἶναι
μόνος, ὁλομόναχος ἀφοῦ καί
τούς λίγους δικούς του τούς πῆρε
ὁ ὕπνος, τώρα ζητάει αὐτός ὁ δρό-
μος νά σταματήσῃ ἐδῶ, στή Γεθ-
σημανῇ. «Ἄν γίνεται, παρελθέτω
αὐτό τό πικρό ποτήρι».

Ὁ Σταυρός ἦταν ἡ πιό σκληρή
ἐπιλογή τοῦ Πατέρα Του. Καί ἐνῶ
ἦταν τόσο σκληρή, θά θεωροῦν-
ταν ὡστόσο ἀνοησία γιά τούς
Ἕλληνες ἢ ἀλλιῶς μή ἀπαραίτητη
καί σκόνταμμα γιά τούς Ἑβραί-

ους ἢ ἀλλιῶς μὴ ἀποτελεσματική. Γιατί ὁ Σταυρός στερεῖται φιλοσοφίας, ἄρα τί ἔχει νά πεῖ στους Ἑλληνες; Καί στερεῖται ἐντυπωσιασμοῦ, ἄρα τί ἔχει νά πεῖ στους Ἑβραίους;

Ὁ ὄχλος πλησιάζει καί ἂν γινόταν ὁ σκληρός δρόμος νά σταματοῦσε ἐκεῖ! Ὑπῆρχαν τρόποι καί δυνατότητες. Μποροῦσαν, ἄς ποῦμε, ἐκείνη τήν ὥρα νά ἐμφανιστοῦν δυναμικά δώδεκα λεγεῶνες ἀγγέλων σταλμένοι ἀπ' τόν Πατέρα Του καί νά τόν ἀπαλλάξουν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπ' τὰ πάντα. Μποροῦσε μέσα στόν κῆπο νά ἀρπαγεῖ, νά μετατεθεῖ ἀκατανίκητος, ζωντανός στόν οὐρανό σάν τόν Ἐνῶχ καί τόν Ἥλία, πάνω σέ πύρινο ἄρμα, μπροστά στά κατάπληκτα μάτια ἀρνητῶν καί μαθητῶν καί νά διαλαλεῖται τό θαῦμα ἀπό γενιά σέ γενιά, ὅπως τώρα διαλαλεῖται ἡ Ἀνάσταση.

Δέν ἔγινε τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά. Ὁ δρόμος πέρασε μέσα ἀπ' τή Γεθσημανή καί ὕστερα ἀνηφόρισε στό Γολγοθᾶ.

Πολλές φορές ὑπό τό βάρος τοῦ προσωπικοῦ μας σταυροῦ ἢ ὑπό τό κράτος φοβερῶν καί ἀβάσταχτων θλίψεων πού ἀκοῦμε νά χτυποῦν τούς ἄλλους σκεφτήκαμε ὅτι ἐδῶ πρέπει μᾶλλον νά ἔγινε ἀπ' τόν Θεό κάποιο λάθος. Μιά λάθος ἐκτίμηση, μία ὑπερβολική δόση, μία μὴ ἀναγκαῖα λύση. Ὅτι μποροῦσε νά γίνει κάπως ἀλλιῶς, κάπως διαφορετικά. Λίγο νωρίτε-

ρα, λίγο ἀργότερα, λίγο πιο λίγο, λίγο πιο ἀνθρώπινα.

Περιμένουμε ἀκόμα σάν Ἑλληνες νά σωθοῦμε μέ τή φιλοσοφία, ἐνῶ πάνω στό βράχο ὑψώθηκε ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ...

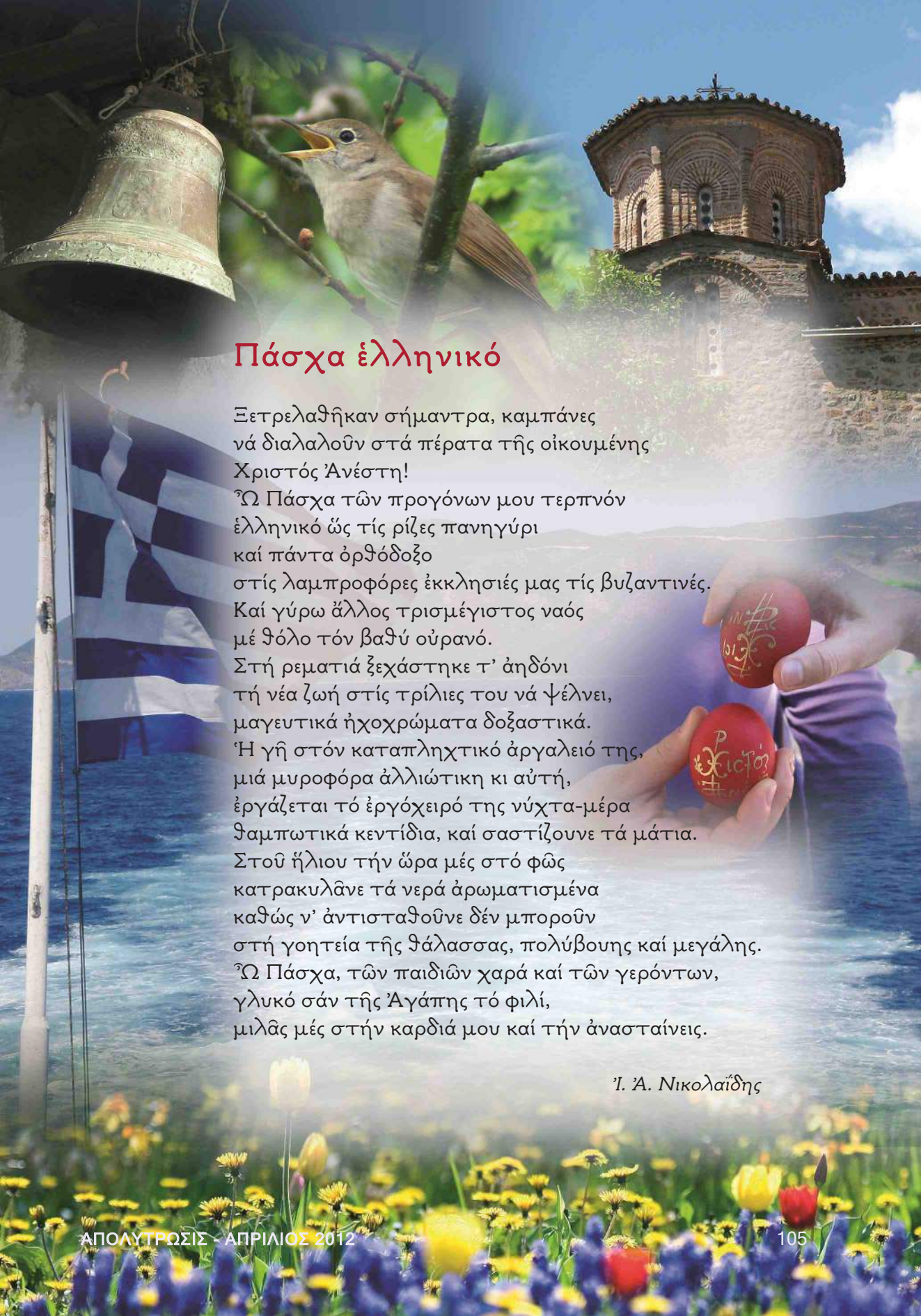
Ἡ σάν Ἑβραῖοι νά σωθοῦμε μέ τήν ἐπίδειξη ἰσχύος ἐνῶ ἐκεῖ πάνω στήθηκε ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ...

Ὁ Σταυρός εἶναι εὐθέως ἀνάλογος μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τόσο, ναί τόσο, ἀγάπησε ὁ Θεός τόν κόσμο ὥστε δέν λυπήθηκε οὔτε τόν Υἱό του τόν μονογενῆ καί τόν παρέδωσε «ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

Ὁ δρόμος, λοιπόν, τοῦ Σταυροῦ τοῦ Υἱοῦ ἀλλά καί τῶν δικῶν μας σταυρῶν δέν εἶναι μιά σκόπιμα σκληρή ἐπιλογή τοῦ Πατρός ἀνάμεσα σέ ἄλλες πιο ἡπιες. Τούς χαρίζει μόνο ἡ ἀγάπη, γιατί χωρίς αὐτούς δέν θά μπορούσαμε νά περάσουμε ἀπ' τό στενό γεφυράκι ἀπέναντι, πάνω ἀπ' τό χάος. Ἄρα εἶναι μονόδρομος σωτηρίας.

Ζ.Γ.

Τό ἐξώφυλλό μας
Ἀνάσταση (λεπτομέρεια)
Ψηφιδωτό, Ἱ. Ν. Ἀγίων Ἀποστόλων, 1312-1315. Θεσσαλονίκη

Πάσχα ελληνικό

Ξετρελαθήκαν σήμαντρα, καμπάνες
νά διαλαλούν στά πέρατα της οίκουμένης
Χριστός Ἀνέστη!
Ὡ Πάσχα τῶν προγόνων μου τερπνόν
ἐλληνικό ὡς τίς ρίζες πανηγύρι
καί πάντα ὁρθόδοξο
στίς λαμφοφóρες ἐκκλησιές μας τίς βυζαντινές.
Καί γύρω ἄλλος τρισμέγιστος ναός
μέ θόλο τόν βαθύ οὐρανό.
Στή ρεματιά ξεχάστηκε τ' ἀηδόνι
τή νέα ζωή στίς τρίλιες του νά ψέλνει,
μαγευτικά ἡχοχρώματα δοξαστικά.
Ἡ γῆ στὸν καταπληχτικό ἀργαλειό της,
μιά μυροφόρα ἀλλιώτικη κι αὐτή,
ἐργάζεται τό ἐργόχειρό της νύχτα-μέρα
θαμπωτικά κεντίδια, καί σαστίζουνε τά μάτια.
Στοῦ ἡλίου τήν ὥρα μέσ στό φῶς
κατρακυλᾶνε τά νερά ἀρωματισμένα
καθώς ν' ἀντισταθοῦνε δέν μποροῦν
στή γοητεία τῆς θάλασσας, πολύβουης καί μεγάλης.
Ὡ Πάσχα, τῶν παιδιῶν χαρά καί τῶν γερόντων,
γλυκό σάν τῆς Ἀγάπης τό φιλί,
μιλᾶς μέσ στήν καρδιά μου καί τήν ἀνασταίνεις.

Ἰ. Α. Νικολαΐδης

Ζήσε τή χαρά τῆς Ἀνάστασης!

Ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Θεοῦ Λόγου στάθηκε σάν ἓνα ὄριο ἀνάμεσα στόν Κτίστη καί στά λοιπά κτίσματα καί παίρνοντας στόν ἑαυτό της ὅλο τό πλήρωμα τῆς δόξας καί μακαριότητος τοῦ Θεοῦ τό «συγκερνᾶ», τό ἀναμειγνύει, κατά κάποιον τρόπο, μέ τήν ἀνθρώπινη φύση καί ἔτσι, διά μέσου αὐτῆς, μεταδίδει αὐτή τή δόξα καί τή μακαριότητα σέ ὅλους, σέ ἀγγέλους καί ἀνθρώπους. Καί δέν τή μεταδίδει καθώς αὐτή τή λαμβάνει ἀπό τόν Θεό, ἄκρατη, διότι κανένα κτίσμα δέν μπορεῖ ἔτσι νά τή δεχθεῖ, ἀλλά μετριασμένη, γιά νά μποροῦν νά τή δεχθοῦν τόσο οἱ ἄγγελοι ὅσο καί οἱ ἄνθρωποι...

Ὡ δόξες, ὦ λαμπρότητες, ὦ μεγαλεῖα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου!... Ὡντως κινδύνευε τό καράβι νά πνιγεῖ καί δέν μποροῦσε πλέον νά πλέει, γι' αὐτό ρίχθηκε ὁ Ἰωῆς στή θάλασσα καί καταβροχθίστηκε ἀπό τό κῆτος. Καράβι εἶναι ὁ κόσμος, πού δέν μποροῦσε νά πάει μπροστά στό καλό. Θάλασσα εἶναι τά πάθη καί οἱ θλίψεις τοῦ κόσμου, Ἰωῆς ὁ Χριστός, κῆτος ἦταν ὁ θάνατος καί ὁ ἄδης. Ρίχτηκε ὁ Χριστός στή θάλασσα καί στά πάθη· καταβροχθίστηκε ἀπό τό θάνατο καί τόν ἄδη· καί ἐπειδή ἡ ζω-

οποῖός θεότης δέν χωρίσθηκε οὔτε ἀπό τό νεκρωμένο σῶμα πού κείονταν στόν τάφο οὔτε ἀπό τήν ψυχή πού κατέβηκε στόν ἄδη, γι' αὐτό νέκρωσε καί τό θάνατο, νέκρωσε καί τόν ἄδη καί ἀναστήθηκε τήν τρίτη ἡμέρα καί ἔτσι ὁ κόσμος πού κινδύνευε διασώθηκε (βλ. Μθ 12,40).

Τώρα, ἐσύ ἀδελφέ, εἶναι δυνατόν νά μελετήσεις αὐτές τίς ἀλήθειες καί νά μή γεμίσει ἀπό χαρά ἡ καρδιά σου γιά τήν ἀνώτατη εὐδαιμονία καί δόξα, στήν ὁποία βλέπεις πώς ἔφθασε ὁ λυτρωτής σου διά τῆς ἀναστάσεως, ὅχι μόνο κατά τήν ψυχή ἀλλά καί κατά τό πανάγιο σῶμα του;...

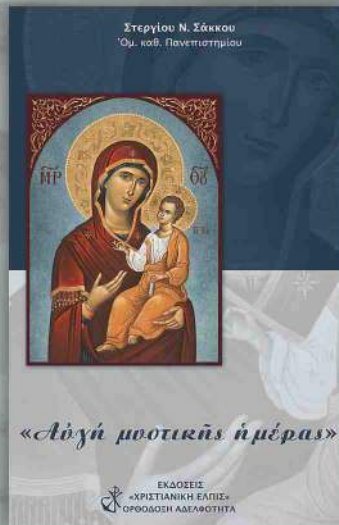
Γενικά, ὅσα προνόμια καί ἀξιώματα ἔλαβε ὁ Χριστός διά τῆς ἀναστάσεώς του, ὅλα τοῦτα γίνονται καί δικά σου μέ τήν πίστη καί τή θερμή ἀγάπη πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖνος τὰ ἔχει ὥς κεφαλή κι ἐσύ ὥς μέλος· ἐκεῖνος ὥς πατέρας κι ἐσύ ὥς υἱός· ἐκεῖνος ὥς ἀρχιστράτηγος καί βασιλιάς καί σύ ὥς στρατιώτης καί βασιλευόμενος· ἐκεῖνος ὥς ἀγαπώμενος καί σύ ὥς ἀγαπῶν, ἐπειδή ἡ ἀγάπη ἔχει φυσικό ἰδίωμα νά καθιστᾶ κοινά τά τῶν φίλων, κατά τήν παροιμία «τά τῶν φίλων κοινά»...

Γι' αὐτό, ἀναψε, ἀδελφέ, τήν καρ-

διά σου μέ μιά φλόγα ἀγάπης πρὸς τὸν ἀναστάντα Χριστό καί ζῆσε τὴν εὐφροσύνη τῆς εὐδαιμονίας του... Καί ἐπειδὴ σήμερα ἔγιναν καινούργια ὅλα, τὰ πάντα, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος· «τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β' Κο 5,17), καινούργιος ὁ τάφος· καινούργια τὰ νεκρικά σεντόνια· καινούργια ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου· καινούργοι οἱ ἀναστημένοι προπάτορες καί δίκαιοι· καινούργιος ὁ οὐρανός· καινούργια ἡ γῆ· ψάλλε καί σύ καινούργια ἄσματα, καθὼς σέ προστάζει ὁ Δαβίδ· «ἄσατε τῷ Κυρίῳ ἄσμα καινόν» (Ψα 149,1). Καί συλλογίσου καινούργιους λογισμούς. Κάμε ἔργα καινούργια· ζῆσε ζωὴ καινούργια καί ἀντάξια τῆς καινούργιας ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Σὺ, ὅταν βαπτίσθηκες, συναπέθανες καί συνενταφιάσθηκες μέ τὸν Χριστό στὴν ἀγία κολυμβήθρα· συναναστήθηκες μαζί του καί ὑποσχέθηκες νὰ ζήσεις μία καινούργια ζωὴ, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος «συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστός ἐκ νεκρῶν, οὕτω καί ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρω 6,4). Λοιπόν, νιώσε ντροπὴ πῶς μέχρι τώρα παρέβαινες τὴν ὑπόσχεση αὐτὴ καί ἔζησες μία ζωὴ παλιά καί διεφθαρμένη. Ἀπὸ σήμερα καί στὸ ἔξῃς ἀποφάσισε νὰ ἀνανεώσεις τὴν πρώτη ἐκείνη ὑπόσχεση, πού ἔδωσες στὸ ἅγιο βάπτισμα καί νὰ ζήσεις μία ἄλλη καινούργια ζωή...

Ἀγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, «Μελέτη λβ',
Εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου»,
Πνευματικά Γυμνάσματα, σελ. 272-275.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ

Τὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ ὁμ. καθηγητοῦ κ. **Στ. Ν. Σάκκου** εἶναι ὁ β' τόμος μέ θέμα τὴν προσωπικότητα τῆς Παναγίας μας. Τὴ ζωγραφίζει μπροστά μας ὡς

«Αὐγή μυστικῆς ἡμέρας».

Ἡ μελέτη του

- ♦ **ρίχνει φῶς** στὸ δρόμο μας
- ♦ **φανερώνει** τὰ μυστικά μονοπάτια πού ὁδηγοῦν στὴν ὄντως νέα ζωὴ
- ♦ **ἀποκαλύπτει** τὰ μυστικά τῆς Θεοτόκου γιὰ νὰ γίνουν καί δικά μας μυστικά.

Ζητήστε το
στὸ Βιβλιοπωλεῖο μας
ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Γ. Μπακατσέλου 5, Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 274518

Ο ΕΧΘΡΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΚΙ Ο ΕΧΘΡΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Νά νικήσει τόν Θεό, νά τόν εξαφανίσει. Νά τόν βγάλει απ' τή ζωή κι απ' τή σκέψη τών ανθρώπων. Αυτό ήταν τό όνειρο του Ένβερ Χότζα, ήγέτη τής Άλβανίας. Όνειρο πού υπηρέτησε πιστά κι οργανωμένα μέχρι τό θάνατό του τό 1985.

Πρώτα διέταξε τήν απογραφή του ύλικού τών εκκλησιών, ύστερα τήν περισυλλογή κάθε λατρευτικού αντικειμένου καί στή συνέχεια επέβαλε τήν τέλεια θρησκευτική απαγόρευση. Ή Άλβανία ανακηρύχθηκε ή πρώτη χώρα στήν όποία τό 1967 ό αθεϊσμός επιβλήθηκε διά ροπάλου, απόλυτα κι ασφυκτικά όσο σέ καμιά άλλη. Τά αντι-

κείμενα λατρείας βεβηλώθηκαν. Όσα είχαν άξία πουλήθηκαν αούούσια ή έλειωσαν, ενώ τά υπόλοιπα δόθηκαν στό στρατό γιά εξάσκηση στή σκοποβολή. Οί ιερείς αποσχηματίστηκαν καί όδηγήθηκαν στά γραφεία έργασίας γιά νά κάνουν «πραγματικές δουλειές».

Ή χρήση καί διατήρηση θρησκευτικών συμβόλων τιμωρούνταν παραδειγματικά ως άδίκημα ποινικού δικαίου. Ή επίκληση του Θεού -καί ως άπλό επιφώνημα- άπαγορεύθηκε. Ή ύποψία καί μόνο Θεού στό μυαλό κάποιου, ήταν αρκετή γιά νά χαρακτηριστεί «έχθρός του λαού», ό κουλάκος, πού τό κόμμα είχε ανάγκη γιά νά ξεσπά πάνω του ή πάλη τών τάξεων.

Ὁ Θεός ἐξορίστηκε ἀπὸ τίς καθημερινές συνήθειες, ἀλλὰ αὐτὸ δέν ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ διατηρηθεῖ στήν ἐξορία. Χρειαζόταν πιὸ ριζικές ἐπεμβάσεις. Ὅποιαδήποτε ἀναφορά ἀκόμα καὶ σέ λογοτεχνικά κείμενα ἦταν ἀπαγορευμένη. Ἐκτός ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ λογοκρισία, ἐπιβλήθηκαν περικοπές στά σημεία πού ἀναφερόταν ἡ λέξη «Θεός» ἀκόμη καὶ σέ ἔργα ἀγαπημένων στό σύστημα λογοτεχνῶν τοῦ 19ου αἰ., πού θεωροῦνται θεμελιωτές τοῦ ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ, ὅπως ὁ Anton Zako Cajupi ἢ οἱ ἀδελφοί Frasheri.

Καὶ ἡ ἐπίθεση συνεχίστηκε στό χῶρο τῆς Ἱστορίας. Ἐκεῖ τὸ καθεστῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποφύγει νὰ ἐξηγήσει ποιὸς εἶναι ὁ Χριστός, πού χώρισε τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας στά δυό, σέ «πρὶν» καὶ «μετά» τὴ γέννησή Του. Ἔτσι, ἐφευρέθηκε ἓνα ἀόριστο σημεῖο «μηδέν» καὶ οἱ χρονικές ἀναφορές προσαρμόστηκαν σέ «πρὶν ἀπὸ τὸν καιρὸ μας» γιὰ τίς πρό Χριστοῦ περιόδους καὶ «στὸν καιρὸ μας, στὴν ἐποχὴ μας, ἢ στὴ νέα ἐποχὴ» γιὰ τὸ μετὰ Χριστὸν διάστημα. Ἔτσι, ἡ ναυμαχία στό Ἄκτιο ἔγινε τὸ 31 «πρὶν ἀπὸ τὸν καιρὸ μας», ἐνῶ ἡ ἱδρυση τοῦ ἀλβανικοῦ κράτους τὸ 1913 «τῆς νέας ἐποχῆς». Φυσικά, χωρὶς νὰ καθορίζεται πουθενά «πρὶν» καὶ «μετά» ἀπὸ τί, προσδιορίζεται «ὁ καιρὸς ἢ ἡ ἐποχὴ μας».

Ὅλη αὕτὴ ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια νὰ ἀφανιστεῖ ὁ Θεός σέ κάθε ἐπίπεδο, θὰ ἦταν ἀστεία, ἂν δέν ἀπέβαινε τόσο τραγική. Στὴ χώρα ἀπλώθηκε μία σκιά, πού ἔπρεπε διαρκῶς νὰ συντηρεῖται. Ὁ ἡγέτης τῆς χώρας ἔ-

διωχνε τὸν Θεό, τὸν Πατέρα, πού εἶναι ἡ Ἀγάπη καὶ πίσω ἔμενε ἓνα τεράστιο κενό. Ἐκεῖ ἔβαλε τὸν ἑαυτό του. Ἔγινε αὐτός «ὁ πατερούλης» κι ἀπαίτησε νὰ τιμᾶται καὶ νὰ ὑμνεῖται ὡς «ἡ ἀγάπη» πού φέρνει στό λαό.

Μιά «ἀγάπη» βαρειά σάν ταφόπλακα, πού ὥστόσο στάθηκε ἀδύνατον νὰ μὴν παρουσιάσει ρωγμές -ἡχηρά χαστούκια στὴν παντοδυναμία τοῦ συστήματος. Ρωγμές, πού προκάλεσαν οἱ μικρές φλογίτσες καντηλιῶν, σάν αὐτὰ πού κρυφά μέσα στὴ νύχτα ξεφύτρωναν ἔξω ἀπὸ τίς ἔρημες καὶ γκρεμισμένες ἐκκλησιές, καὶ τὰ τσόφλια -ναῖ! τὰ τσόφλια κόκκινων αὐγῶν- πού κάθε ξημέρωμα Πασχαλίδας, ριγμένα στίς πιὸ κεντρικές πλατείες, ἐπιδεικτικά ἐπέμεναν νὰ χλευάζουνε τὴν ὑποτιθέμενη νίκη τοῦ θανάτου, τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ ἡγεμόνα, πού ἐπιδίωξε τὴ μόνη ἐγκατάσταση μιᾶς Μεγάλης Παρασκευῆς στίς ψυχές.

Γιατί, «τό φῶς, τὸ πανάρχαιο φῶς, εἶναι νέο, οἱ σκιές εἶναι τῆς στιγμῆς, γεννιοῦνται γερασμένες» (Ταγκόρ).

Μέσα στό ἀθεϊστικὸ παραλήρημα τοῦ διέφυγε μία λεπτομέρεια: πὼς ὁ Θεός πού καταδιώκει εἶναι Θεός πού ἀναστήθηκε.

Πρὶν χρόνια στό κέντρο τῆς Κορυτσᾶς ὑψωνόταν τὸ μεγαλεπίβολο ἄγαλμα τοῦ Ἐνβέρ Χότζα. Σήμερα, στό ἴδιο σημεῖο, τὰ ἴδια χέρια πού κομμάτιασαν τὸ ἄγαλμα τοῦ «πατερούλη» ὑψωσαν μεγαλόπρεπο ναό. Τὸν ἱερό ναό τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Μαρτινιανή

Πρός τό Πάθος

Ἡ προσφορά τοῦ Υἱοῦ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ Πατρός γιά τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων φαντάζει στόν σύγχρονο χριστιανό τῆς μεταχριστιανικῆς ἐποχῆς ὀλότελα ἀνορθολογική. Ἀδυνατώντας νά κατανοήσῃ τήν παιδείουση ὡς καθαρτικό τῆς ψυχῆς μέσο, πῶς νά κατανοήσῃ τή θυσία τοῦ Υἱοῦ ὡς τρανό δείγμα ἀγάπης τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς τὰ πλάσματά του; Ἐχοντας ὁ ἄνθρωπος δώσει τὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἡγεμόνα στόν θεό, τόν θεωρεῖ ἰσχυρό, ἀλλά ἀνελέητο, δίκαιο στό μέτρο τῆς ἀνθρώπινης δικαιοσύνης, ἀλλά ρέποντα πρὸς τήν ἀδιαφορία γιά τὰ πλάσματά του καί παρεμβαίνοντα μόνο σέ κραυγαλέες περιπτώσεις ἀδικίας. Πολλοί ἡγεμόνες προέβησαν σέ σφαγές, ἐπειδὴ

προσεβλήθη ὁ γιός τους, ἐλάχιστοι τόν προσέφεραν ὡς ὄμηρο, ὑπὸ συνθήκης πιεστικότητας γιά τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας, ἢ ὁποία ἀπειλεῖτο ἀπὸ ἰσχυρότερο ἡγεμόνα. Τελικά, ἂν ὁ ἐχθρὸς παρασπονδώντας σκότωσε τόν ὄμηρο γιό, αὐτὸς θυσιάστηκε γιά τό λαό ἢ γιά τόν ἀπληστο γιά ἐξουσία πατέρα;

Αὐτά τὰ βασανιστικά ἐρωτήματα στροβιλίζονται στόν νοῦ τοῦ «ὀρθολογιστῆ» ἀνθρώπου. Ἀλλά τὰ ἐρωτήματα αὐτά δέν εἶναι σύγχρονα. Τά ἔθεταν οἱ ἄρχοντες Ἰουδαῖοι στόν Χριστό, ὁ ὁποῖος μέ τή στάση του τοὺς προκαλοῦσε καθημερινά: «Ὡς πότε θά βασανίζεις τήν ψυχή μας; Πές μας καθαρά ἂν εἶσαι σύ ὁ Χριστός» (Ἰω 10,24). Ποιό ἦταν τό βασανιστήριο, στό ὁποῖο τοὺς ὑπέβαλλε ὁ Χριστός; Ἡ ἄρνησή του νά συμπεριφέρεται ὡς ἐγκόσμιος ἄρχοντας, ὅπως τόν ἤθελαν αὐτοί. Ἀγνώνοντας τή γέννησή του σέ ἓνα παχνί καί θωρώντας Τον μπροστά τους μέ δυνάμεις σαφῶς ὑπερφυσικές, ἀνέμεναν τήν πολυπόθητη -σέ ἓναν ἐπὶ αἰῶνες σκλάβο λαό- ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας.

Καί μήπως ξέφυγαν ἀπὸ τόν πειρασμό αὐτό οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ; ἀκόμη καί ὁ ἐπιστήθιος Ἰωάννης; Ὁ Χριστός στοὺς πολλοὺς ἔδωσε ἔμμεσο παράδειγμα μέ τήν εἴσοδό του στήν Ἱερουσαλήμ ἐπάνω σέ γαῖδουράκι. Στούς μαθητές του ὁμως μίλησε ξεκάθαρα

Ἡ Βαῖοφόρος. Κρήτη, 16ος αἰ.

γιά τό πῶς πρέπει νά ἀντιλαμβάνον-
ται τήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας ἐκεῖνοι
πού ἐλεύθερα θά τόν ἀκολουθήσουν.
Οἱ πολλοί μεταστράφηκαν ἀπό φανα-
τικούς ὁπαδούς σέ ἐμπαθεῖς ἐχθρούς
καί κραύγασαν μετὰ ἀπό λίγες ἡμέρες
τό «σταύρωσον»! Οἱ λίγοι μαθητές του
τόν ἐγκατέλειψαν, παρά τίς ὅποιες
ὑποσχέσεις τους, μή κατανοώντας τήν
πορεία του πρός τό πάθος. Καί ἀπό-
μεινε ὁ Θεάνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς μό-
νος! Ἡ ἀγάπη του δέν εἶχε βρεῖ ἀν-
ταπόκριση στοὺς ἀνθρώπους.

Ἄν δέν ἀκολουθοῦσε ἡ Ἀνάσταση,
ὅλα θά εἶχαν παραμείνει ὅπως καί
πρὶν ἀπὸ τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ
στόν κόσμον. Ὁ Χριστός θά ἦταν τό
συμπαθές θῦμα κακοδικίας, ἐναντίον
τοῦ ὁποίου κανεὶς δέν θά εἶχε τήν κα-
κότητα πλέον νά στραφεῖ. Σήμερα
ἔχει περισσότερους ἐχθρούς ἀπὸ ὅ-
ποιοδήποτε ἱστορικό πρόσωπο μετὰ
θάνατον. Οἱ λίγοι, τῶν ὁποίων ἀνοί-
χτηκαν τὰ μάτια, κατανόησαν τή θυ-
σία του. Καί μεγαλύτερη ἀπόδειξη τῆς
κατανόησης συνιστᾷ ἡ προσωπικὴ
τους θυσία. Μὲ τήν προσωπικὴ τους
θυσία ἄλλαξαν τὸν κόσμον. Δέν τὸν ἄλ-
λαξαν ποσοτικά. Ὁ Χριστός δέν ἦλθε
νά θεμελιώσῃ χριστιανικὲς κοινωνίες.
Ἦλθε νά βρεῖ καί νά καλέσῃ στή σω-
τηρία τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς προσωπι-
κά. Ἡ θυσία τοῦ Θεοῦ καί τῶν μαρ-
τύρων πού τὸν ἀγάπησαν φώτιζε τὸν
δρόμον πού ὀφείλαμε νά πορευθοῦμε
καί ἐμεῖς. Ἐκεῖ, στό βάθος τοῦ δρόμου,
φαινόταν ξεκάθαρα ἓνας σταυρός,
ἓνας σταυρός γιὰ μᾶς. Καί τότε ἐπιλέ-
ξαμε μὲ τὸν «ὀρθολογισμό» πού μᾶς
διακρίνει τήν παράκαμψη. Ὁ σταυρός

χάθηκε ἀπὸ μπροστά μας ὡς σύμβολο
πάθους. Ἐγινε σύμβολο σέ ἀσπίδες
κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως, ἔγινε
θυρεός καί ἔμβλημα βασιλείας, βασι-
λείας κατὰ τὰ πρότυπα τῶν βασιλείων
αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Καί μὲ τήν πάροδο
τοῦ χρόνου καταφέραμε νά ἀπαλλά-
ξουμε τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ ἀπὸ
τό μόχθο, μὲ τὴ μηχανή, καί τὴ γυναι-
κα ἀπὸ τὸν πόνο τῆς γέννας, μὲ τὸν
ἀνώδυνο τοκετό! Τώρα, ναί τώρα,
φαίνεται πιὸ ξεκάθαρα ἀπὸ κάθε ἄλλη
ἐποχὴ τό μάταιον τῆς θυσίας τοῦ Χρι-
στοῦ ἀκόμη καί σέ μᾶς τοὺς «χριστια-
νοὺς»!

Ὁ Χριστὸς πορεύεται γιὰ μία ἀ-
κόμη φορά πρός τό πάθος. Ἀρκετοὶ θά
τόν συνοδεύσουν ὡς τό σταυρό καί τό
μνημεῖον. Ἐλάχιστοι θά ἀγρυπνήσουν
γιὰ νά λάβουν τό ἀναστάσιμο μήνυμα,
τό μήνυμα τῆς χαρᾶς καί τῆς ἐλπίδας.
Γιατί τό μήνυμα αὐτό εἶναι ἄρρηκτα
συνδεδεμένο μὲ τό σταυρό στό δρόμον
πού παρακάμψαμε. Καί ὁ σταυρός ἀ-
κόμη μᾶς τρομάζει. Μᾶς τρομάζει πε-
ρισσότερο ἀπὸ τὴ διάψευση ὅλων τῶν
κοσμικῶν ἐλπίδων στή μεταϊδεολο-
γικὴ ἐποχὴ πού ζοῦμε. Μᾶς τρομάζει
περισσότερο ἀπὸ τό ὑπαρξιακό κενό
στό ὁποῖο καθημερινὰ βυθιζόμαστε.
Μᾶς τρομάζει περισσότερο καί ἀπὸ
τὸν θάνατον ἀκόμη. Γι' αὐτό καί προ-
τιμοῦμε νά φωνάζουμε μὲ τοὺς ἄλ-
λους τό «σταύρωσον». Ὁ ἀναστημέ-
νος Χριστὸς εἶναι ἀνυπόφορος. Προ-
καλεῖ τήν ἔπαρσίν μας καί τήν ἀλαζο-
νεία μας ὡς νικητῆς. Ἄν παρέμενε
σταυρωμένος θά τοῦ προσφέραμε τὸν
οἶκτον μας.

Ἀπόστολος Παπαδημητρίου

Ἀναγκαστικά

«Τό πρόβλημα τοῦ ψύχους καί τό ἀκριβό πετρέλαιο προκάλεσαν τή συγκέντρωση διαμαρτυρίας πού ἔγινε πρίν λίγες ἡμέρες στήν κεντρική πλατεία τῆς Φλώρινας μέ βασικό ὁμιλητή τόν μητροπολίτη» (ἔφημ. «Δημοκρατία»). Τό ἴδιο συνέβη καί μέ τόν σεβασμιώτατο Καστορίας καί μέ ἄλλους ἱεράρχες.

Στό δρόμο ἀναγκάζονται νά κατέβουν μητροπολίτες καί ἱερεῖς βλέποντας τό ποιμνιό τους νά ταλαιπωρεῖται καί νά ἐξαθλιώνεται ἀπό τά στυγερά μέτρα τῶν δανειστῶν μας. Ἐνωτικό στοιχεῖο πάντα ἡ Ἐκκλησία συνενώνει τούς πολίτες μακριά ἀπό κομματικά πάθη καί ἀντεγκλήσεις. Ὑψώνει φωνή διαμαρτυρίας γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ ἀπέναντι στήν ἀπάνθρωπη συμπεριφορά τῶν ἰθυνόντων.

Μιά ματιά στή δράση τῶν ἁγίων πατέρων μᾶς βεβαιώνει ὅτι αὐτή ἦταν πάντα ἡ θέση τῶν ἀληθινῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας μας: κοντά στούς κακουχομένους.

Λάθη τοῦ παρελθόντος;

Μέ ὑποκριτική εὐγένεια καί ... «μέ τό γάντι» ὁ ρωμαιοκαθολικός ἀρχιεπίσκοπος Τήνου, Νάξου καί Αἰγαίου στήν ἀνοικτή του ἐπιστολή καυτηριάζει ὅσους τήν Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας διάβασαν κατὰ τήν παράδοση αἰώνων τὰ ἀναθέματα: «Μέ ἀφορμή τήν Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας ἀκούσαμε ἀπό χεῖλη ἱεραρχῶν καί ἱερέων, σέ πολλά μέρη τῆς πατρίδας μας, κρίσεις καί κατακρίσεις γιά τούς μή ὀρθόδοξους χριστιανούς. Ὅλοι καταδικάστηκαν ὡς αἰρετικοί καί ὡς ἄτομα ἢ ὁμάδες ἢ καί Ἐκκλησίες... Ἀθῶωσαν μέ εὐκολία τούς ἑαυτούς των καί τήν

Ἐκκλησία τους καί ἔρριξαν ὅλους τούς μή Ὀρθοδόξους στή γέενα τοῦ πυρός... Πότε ἄραγε θά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἔφθασε ὁ καιρός νά ἀφήσουμε πίσω τό παρελθόν μέ τά ὅποια λάθη Ἀνατολῆς καί Δύσης, Δύσης καί Ἀνατολῆς καί νά ἀναλάβουμε τήν κοινή εὐθύνη πού ἔχουμε νά "ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους" καί μαζί νά προσπαθήσουμε νά ἐπανενώσουμε τόν ἄρραφο χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ;»!

Λάθος τοῦ παρελθόντος εἶναι καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Αὐτός πού θεόπνευστα ἔγραψε τόν ὕμνο τῆς ἀγάπης (Α' Κο κεφ. 13), τόν ὁποῖο θέτει ὡς προμετωπίδα στήν ἐπιστολή του ὁ ρωμαιοκαθολικός ἀξιωματοῦχος, αὐτός ὁ ἴδιος, ἐπίσης θεόπνευστα, ἔγραψε στήν ἐκκλησία τῆς Γαλατίας· «ἐάν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὁ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ΑΝΑΘΕΜΑ ἔστω!» Ἐκτός ἂν οἱ παπικοί καί ὅλη ἡ πανσπερμία τῶν αἰρετικῶν ἐθελοτυφλώντας δέν ἀντιλαμβάνονται ὅτι μέ τίς προσθήκες καινοφανῶν διδασκαλιῶν κηρύττουν ἕτερο εὐαγγέλιο...

Τί προτείνει;

Σέ ἄλλο σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς του ὁ παπικός ἀξιωματοῦχος σημειώνει: «Εἶναι δυνατόν νά θεωροῦμε προετοιμασία γιά τό Πάσχα τοῦ Κυρίου τόν προφορικό ἢ γραπτό πόλεμο ἐναντίων τῶν ἀδελφῶν μας Χριστιανῶν; Εἶναι αὕτη χριστιανική συμπεριφορά πού κάποιος χριστιανός ἔστω καί μέ ὑποτυπώδη πνευματική ζωή μπορεῖ νά θεωρήσει ὅτι εἶναι σύμφωνη μέ τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ;». Σύμφωνα δηλαδή μέ τήν (κατά-)κρίση τοῦ ἐπιστο-

λογράφου, οἱ πατέρες πού διακρίθηκαν γιά τήν ὀρθή πίστη, τήν ἀγία ζωή τους καί τή θαυματουργική τους χάρη καθιέρωσαν τήν Α' Κυριακή τῶν Νηστειῶν νά γιορτάζεται ὁ θρίαμβος τῆς Ὀρθοδοξίας ἐναντι τῶν αἱρέσεων, ἐπειδή δέν εἶχαν «ἔστω καί ὑποτυπώδη πνευματική ζωή»!

Τί μᾶς προτείνει; Ἐμεῖς οἱ σύγχρονοι χριστιανοί πού «ξεχειλίζουμε» ἀπό πνευματικότητα νά καταργήσουμε τήν ἱερή παράδοσή μας ἐν ὀνόματι τῆς «λυκοφιλίας» μέ τούς «ἀδελφούς μας Χριστιανούς»; Ἐκάς οἱ βέβηλοι!

Ἡ αἰτία

Γιατί οἱ ἑτερόδοξοι ἔχουν στρέψει τά βλέμματά τους στήν Ἀνατολή; Ἡ βασική αἰτία δέν εἶναι οὔτε ὁ πόνος γιά τόν ἄρραφο χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ οὔτε ὁ διακαής πόθος γιά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ πραγματικότητα πού ἔρχεται καθημερινά στό φῶς τῆς δημοσιότητας δίνει τήν ἀπάντηση:

Λόγω συρρίκνωσης τῶν ἐκκλησιαζομένων, στή Γερμανία ἀπό τό 2000 ἔκλεισαν 400 ρωμαιοκαθολικοί καί 100 προτεσταντικοί ναοί καί ἀναμένεται νά κλείσουν ἄλλοι 700 ρωμαιοκαθολικοί. Στή Γαλλία ἔκλεισαν πάνω ἀπό 60, στή Βρετανία 10.000 καί ἀναμένεται νά κλείσουν 4.000 ἀκόμη. Τούς ἄδειους ναούς καταλαμβάνουν μουσουλμάνοι καί τούς μετατρέπουν σέ τζαμιά...

Τό ὀρθόδοξο πλήρωμα, καθῶς διατηρεῖ ἀκόμη τήν ἐμπιστοσύνη του στό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ ἐλκυστική «λεία» γιά τή Δύση.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ΙΩΝΝΗΣ Γ΄ ΔΟΥΚΑΣ ΒΑΤΑΤΖΗΣ

13 Ἀπριλίου 1204, ἡ πρώτη ἄλωση τῆς Βασιλεῦσας. «Τό κόσμημα τῶν πόλεων», ἡ Κωνσταντινούπολη, λατινοκρατεῖται. Γεύεται τήν ἄρπακτική μανία, τίς συλήσεις, τίς σφαγές, τούς βανδαλισμούς τῶν Σταυροφόρων τῆς Δ΄ Σταυροφορίας. Ποιός, στ' ἀλήθεια, θά καταστρώσει τό σχέδιο τοῦ λυτρωμοῦ τῆς καί θά διώξει τούς Φράγκους κατακτητές;

Σ' ἓνα ἐλεύθερο ἑλληνικό κράτος, στήν αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἔχει μεταφερθεῖ προσωρινά ἡ ἔδρα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ἐκεῖ συνεχίζεται ἡ βυζαντινή ζωή καί περιφρουρεῖται ἡ Ὁρθόδοξία κι ὁ βυζαντινός πολιτισμός. Αὐτοκράτοράς τῆς ὁ εὐσεβῆς Θεόδωρος Α΄ Λάσκαρης, ὁ ποιητής τοῦ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνα στήν Παναγία. Τήν αὐλή του, στό Νυμφαῖο τῆς Βιθυνίας, ἐπισκέπτεται μία ἐξέχουσα προσωπικότητα, ὁ Ἰωάννης Βατάτζης. Γεννημένος τό 1193 μ.Χ. στό ἱστορικό Κάστρο τῆς Θράκης, στό Διδυμότειχο, κατάγεται ἀπό στρατιωτική οἰκογένεια, πού τοῦ κληροδοτεῖ ἀμύθητη περιουσία. Τό γενναιόδωρο ἀρχοντόπουλο τή σκορπίζει στούς φτωχοῦς καί σ' ἐκκλησιές. Τά σπάνια χαρίσματά του, οἱ ἀρετές του τραβοῦν τό ἐνδιαφέρον τοῦ βασιλιᾶ. Τοῦ δίνει ὡς σύζυγο τήν κόρη του Εἰρήνη. Ὁ ἰδρυτής τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας, Θ. Λάσκαρης, πεθαίνει στά 36 του χρόνια, δίχως ν' ἀφήσει διαδόχους. Τά μάτια ὅλων καρφώνονται πάνω στόν γαμπρό του, Ἰωάννη Γ΄ Δούκα Βατάτζη. Ὁ πατριάρχης Ἐμμανουήλ τελεῖ τή στέψη.

Τά χρόνια τῆς βασιλείας του (1222 - 1254) εἶναι παραγωγικά. Εἶναι ὁ προστάτης τῶν ἀγροτῶν, τῶν χαμηλῶν καί μεσαίων κοινωνικῶν στρωμάτων. Μέλημά του νά ἀνεβάσει τό βιοτικό ἐπίπεδο τῶν γεωργῶν καί κτηνοτρόφων. Παίρνει τά τεμάχια γῆς ἀπό τούς ἀριστοκράτες καί μεγαλογαιοκτήμονες καί τά μοιράζει στούς φτωχοῦς. Προσπαθεῖ νά πατάξει τή διαφθορά, τίς καταχρήσεις στή διοίκηση. Τιμωρεῖ τούς ἄρπαγες. Τά οἰκονομικά του μέτρα ἀπαγορεύουν τή σπατάλη τοῦ δημοσίου καί ἰδιωτικοῦ πλούτου. Στόχος τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς του εἶναι ἡ αὐτάρκεια καί γι' αὐτό ἀπαγορεύει τήν εἰσαγωγή εἰδῶν πολυτελείας ἀπό τίς ἰταλικές πόλεις. Μειώνει τίς εἰσαγωγές, αὐξάνει τίς ἐξαγωγές. Ἐφαρμόζει πολιτική ἐλαφριᾶς φορολογίας, δίχως νά σημειωθεῖ ποτέ οἰκονομικό ἔλλειμμα. Αἰσθάνεται πάνω του βαρειά τήν εὐθύνη πῶς εἶναι ὀρισμένος ἀπό τόν Θεό νά συμπαραστέκεται στούς ὑπηκόους

του καί κυρίως στους ἀδικημένους. Γιὰ ν' ἀπαλύνει τὴν ἔνδεια καί τὰ βάρη τῶν φτωχῶν, ἰδρύει ποικίλα φιλανθρωπικά ἰδρύματα, νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα, βιβλιοθῆκες. Εἶναι πηγή τῆς ἐλεημοσύνης, γι' αὐτό τοῦ δίνουν τό προσωνύμιο Ἑλεήμων. Χτίζει ναοὺς καί μοναστήρια. Δείχνει ἐνδιαφέρον μεγάλο γιὰ τὴν παιδεία καί τίς ἐπιστῆμες. Καλλιεργεῖ τὴ μελέτη τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Δίκαια τὸν χαρακτηρίζουν «Πατέρα τῶν Ἑλλήνων».

Τὴν οἰκονομία καί τὴ λιτότητα τὴν ἐφαρμόζει πρῶτα στὸν ἑαυτό του καί στὴν οἰκογένειά του. Ἀποτελεῖ πρότυπο ἡγέτου. Λέγεται πὺς, ὅταν μιά μέρα ἀνταμώνει τὸν γιό του Θεόδωρο στό κυνήγι νὰ φορᾷ ροῦχα πολυτελείας, πεισμώνει καί δέν τὸν χαιρετᾷ. Τό παιδί του τὸν ρωτᾷ τί συμβαίνει κι ὁ Ἰωάννης τὸν ἐλέγχει λέγοντας πὺς τὰ μεταξωτά, τὰ χρυσοῦφανα ροῦχα πού φοροῦσε ἦταν ἀπὸ τό αἷμα τοῦ λαοῦ. Πιστεύει ἀκράδαντα καί τό κάνει πράξη πὺς δαπάνες πρέπει νὰ γίνονται μόνο γιὰ τό λαό καί πὺς τὰ πλούτη τῶν βασιλιάδων ἀνήκουν στό λαό. Παροιμιῶδες εἶναι τό «ὠᾶτον στέμμα», πού δωρίζει στή σύζυγό του. Τό στέμμα βέβαια ἦταν κατασκευασμένο ἀπὸ μαργαριτάρια ἀλλὰ ἀγοράστηκε μέ τὰ κέρδη ἀπὸ τίς πωλήσεις αὐγῶν τοῦ κτήματός του. Ὁ Ἰωάννης δέν θησαυρίζει ἀπὸ τό βασιλικό του ἀξίωμα. Ἀπεναντίας, ζῇ ἐκούσια ὡς φτωχός, ὡς ἀγρότης. Ἀσχολεῖται καί μέ ἀγροτικές δουλειές στὰ κτήματά του, ὅταν τοῦ τό ἐπιτρέπουν οἱ κρατικές του εὐθύνες.

Ὅραμά του τό μεγάλο ποθούμενο, ἡ ἐκδίωξη τῶν Σταυροφόρων ἀπὸ τὴν

Κωνσταντινούπολη κι ἡ παλινόρθωση τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Δίνει ὅλες του τίς δυνάμεις. Ὁργανώνει τό στρατό, δημιουργεῖ ἰσχυρό στόλο, ἐλευθερώνει τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, καταλαμβάνει τὴν Καλλίπολη, ἐνσωματώνει στό κράτος τῆς Νικαίας τὴ Θράκη καί τὴ Μακεδονία. Κατορθώνει νὰ φτιάξει ἀπὸ τίς στάχτες πανίσχυρο τό βασιλείο του. Χτίζει ἰσχυρά φρούρια κατὰ μῆκος τῶν συνόρων καί ἀναβιώνει τό θεσμό τῶν ἀκριτῶν μέ τὴ δημιουργία στρατιωτικῶν κτημάτων. Ἐξασφαλίζει ἔτσι ἕνα ἀποτελεσματικό σύστημα ἄμυνας καί προστασίας τῶν συνόρων του. Κάνει τὴ χώρα του ἀπρόσιτη στοὺς ἐχθρούς. Μάλιστα ἡ θριαμβευτικὴ του εἴσοδος στὴ Θεσσαλονίκη (1246) φέρνει στὴν τελικὴ εὐθεία τό σχέδιό του γιὰ τὴν ἀνάκτηση τῆς Κωνσταντινούπολης. Δυστυχῶς, λίγο πρὶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγάλου ὀνείρου του, πεθαίνει στό ἀγαπημένο του Νυμφαῖο ἀπὸ μιά βαρεῖα ἀρρώστια -ἀποπληξία- στίς 4 Νοεμβρίου 1254.

Τό ὄραμά του μέ τό ὅλο ἔργο του τό ἀφήνει ὡς ὑποθήκη στοὺς διαδόχους του. Λίγα χρόνια μετὰ, τό 1261, ἡ Κωνσταντινούπολη πέφτει σάν ὥριμος καρπὸς στὰ χέρια τοῦ στρατηγοῦ τῆς Νικαίας Ἀλεξίου Στρατηγοπούλου. Νικημένοι οἱ Σταυροφόροι ἐγκαταλείπουν τὴν Πόλη. Ὁ αὐτοκράτορας Μιχαὴλ Παλαιολόγος εἶναι αὐτός πού δρέπει τοὺς καρπούς τῶν θυσιῶν τοῦ Ἰ. Βατάτζη καί χαίρεται τὴν ἀναγέννηση τῆς Βασιλεύουσας στίς ἀκτὲς τοῦ Βοσπόρου.

Ἑλληνίς

Ἀγιογραφία: Μ. Σιγάλα – Σπανοπούλου καί Ν. Σπανόπουλος

Ψαλμός 29ος:

Ἡ δυστυχία τοῦ εὐδαιμονισμοῦ

Ὁ προφήτης ἐξομολογεῖται τὴν αἰτία τῆς ἀρρώστιας του· ὁ ἴδιος προκάλεσε τὴν ὀργή τοῦ Θεοῦ μέ τὴν ἀλαζονεία του. Κυριαρχοῦσε μέσα του ὁ λογισμός: «Σάν ἐμένα κανεῖς ἄλλος!». Μέσα στὴν εὐτυχία του, ἐπειδὴ εἶχε ὑγεία, δύναμη, πλοῦτο, ἐξουσία, δόξα, δέν σκέφθηκε ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ καὶ νόμισε ὅτι δέν πρόκειται ποτέ νά σαλευθεῖ· ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου· οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα (στ. 7). Σάν τὸν ἄφρονα πλούσιο, ὁ ὁποῖος ἀντὶ νά εὐχαριστήσῃ τὸν Θεό γιὰ τὴν εὐφορία στὰ κτήματά του, καυχήθηκε καὶ εἶπε· «ψυχὴ μου, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά» (Λκ 12,19). Σάν τὸν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας πού ἔλεγε· «πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω» (Ἀπ 3,17). Ὅταν ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἀποσυνδέσῃ τὴν εὐημερία του ἀπὸ τὸν Θεό, ὅταν δέν ἀναγνωρίζει σέ ὅλα ὅσα ἀπολαμβάνει τὴ δωρεὰ τοῦ μεγάλου δωρητῆ, τότε ἡ εὐθηνία (= εὐημερία) ἀπὸ εὐτυ-

χία μεταβάλλεται σέ δυστυχία, ἀπὸ εὐλογία σέ κατάρα. Πραγματικά, ὁ Δαβίδ, ὅπως ἄλλοτε κλάπηκε ἀπὸ τὰ κάλλη τῆς Βηρσαβέε καὶ ἔπεσε στὰ μεγάλα ἁμαρτήματα τοῦ φόνου καὶ τῆς μοιχείας, ἔτσι κλάπηκε καὶ ἀπὸ τὸν εὐδαιμονισμό του, ἀπὸ τὴν καλοπέραση καὶ ἔπεσε στὴν ἀλαζονεία. Μέ τὰ σαρκικά ἁμαρτήματα λέρωσε τὸ ἴδιο του τό σῶμα· μέ τὴν ἀλαζονεία κατέστησε ἀκάθαρτη τὴν ψυχὴ του. Ὅπως ὅμως ἔκλαψε γιὰ τὰ ἠθικά του παραπτώματα (βλ. Ψα 50), μέ τὴν ἴδια συντριβὴ θά ἐκφράσῃ τὴ μετάνοιά του καὶ γιὰ τὴν ἀλαζονεία του.

Ταπεινωμένος ὁμολογεῖ· Κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν (στ. 8). Ὁ Μ. Βασίλειος ἐξηγεῖ τό στίχο μ' ἓνα χαριτωμένο παράδειγμα: Ὅταν ἓνα παιδί γεννιέται, εἶναι ὁμορφο σάν ἀγγελούδι ἀλλὰ δέν ἔχει δύναμη. Ὁ Θεός πού ἔδωσε τό κάλλος μέ τὴ γέννα του, σιγά σιγά τοῦ δίνει καὶ τὴ δύναμη γιὰ νά μπορεῖ νά πορεύεται τό δρόμο τῆς ζωῆς του. Ὅτι λέγει ὁ Δαβίδ: «Κύριε, θέλησες καὶ μοῦ ἔδωσες τό κάλλος μου καὶ πρόσθεσες στό κάλλος μου τὴ δύναμη». Κάλλος ἦταν ἡ ὑγεία του, ἡ εὐφυΐα του, ὅλα τὰ φυσικά προσόντα. Ἡ δύναμις πού ὁ Θεός τοῦ πρόσθεσε ἦταν τό ἀξίωμά του, ἡ βασιλικὴ του μεγαλοπρέπεια. Ὁ Δαβίδ ἀναγνωρίζει

ὅτι τίποτε ἀπό αὐτά δέν τοῦ χρωστοῦσε ὁ Θεός. Τοῦ τά πρόσφερε ἐν τῷ θελήματί του, ἐπειδή ἔτσι τό θέλησε, κατά τό μέγα του ἔλεος. Ταυτίζεται τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μέ τό ἔλεός του (πρβλ. στ. 6).

Ἐπειδή ὁμως ὁ Δαβίδ δέν ἀναγνώρισε τή θεϊκή προσφορά ἀλλά ἀλαζονεύθηκε, κατήντησε ἐλεεινό θέαμα μπροστά στά μάτια τοῦ Θεοῦ, διότι «ἀκάθαρτος παρὰ Θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος» (Πρμ 16,5). Σάν νά ἀηδίασε ὁ Θεός μπρός στήν ἀλαζονεία τοῦ Δαβίδ καί γύρισε ἀλλοῦ τό πρόσωπό του. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά σαλευθεῖ ὁ ἰσχυρός καί ἔνδοξος προφητάναξ, νά χάσει καί τήν ὁμορφιά καί τή δύναμή του· ἀπέστρεψας δέ τό πρόσωπόν σου καί ἐγενήθην τεταραγμένος (στ. 8). Τότε κατάλαβε ποιό ἦταν τό στήριγμά του, ὁ στυλοβάτης του, σέ ποιόν χρωστοῦσε τό ὁμορφο παράστημά του καί τή βασιλική του δύναμη. Στό κρεβάτι τῆς ἀρρώστιας κατάλαβε, ἐπίσης, γιατί τόν ἔβαλε ὁ Θεός νά μαθητεύσει στό σχολεῖο τοῦ πόνου. Ἐπρεπε νά μάθει τά πρῶτα γράμματα, τό ἀλφάβητο, ὅτι πάνω ἀπ' ὅλα δεσπόζει ὁ Θεός καί ὅτι χωρίς Θεό εἶναι οἰκτρό τό κατάντημα.

Δέν ἦταν ἀσεβής ὁ Δαβίδ, δέν ἦταν εἰδωλολάτρης, ἦταν τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός. Γι' αὐτόν εἶπε ὁ Θεός· «εὗρον Δαυῖδ τόν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατά τήν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου» (Πρξ 13,22). Δέν πρόσεξε ὁμως κάποιους λογισμούς, μία ἁμαρτωλή αὐτοπεποίθηση πού μέσα του δημιουργήθηκε. Ἔτσι ἔφθασε στήν ἀλαζονεία. Στηρίχθηκε στίς δικές του δυνάμεις, παραθεώρησε τόν Θεό καί τόν ἔχασε. Ἡ συνέχεια τόν βοήθησε νά κάνει μόνος του τή σύγκριση: πῶς εἶναι ἡ ζωή μέ τόν Θεό καί πῶς χωρίς τήν παρουσία του.

Βενιαμίν

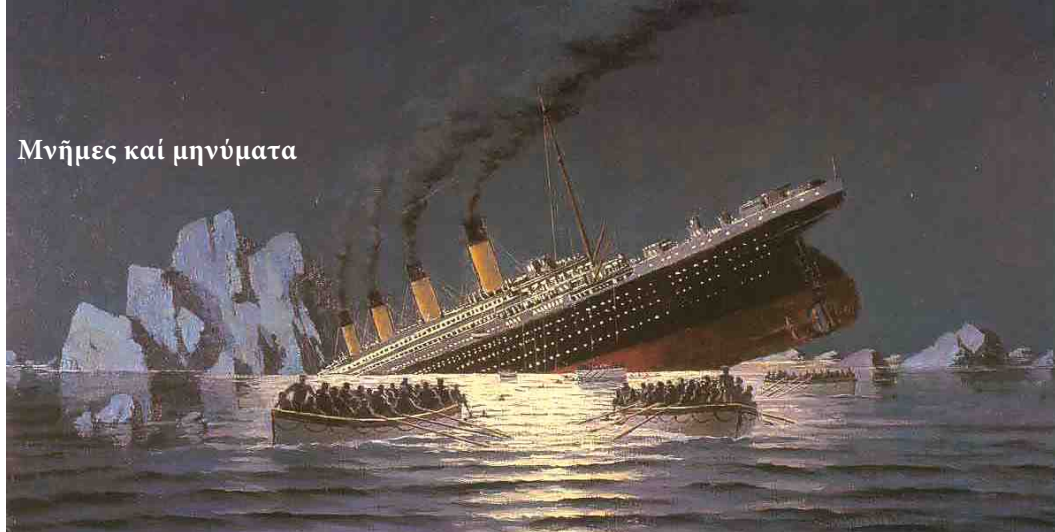
Διαβάστε

καί ἀκοῦστε

Ζητήστε τα
στό Βιβλιοπωλεῖο μας
ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ
Γ. Μπακατσέλου 5,
Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 274518

Ἀποθέωση καί τραγωδία

Ἕνα γεγονός τραγωδία, ἓνα πλοῖο θρύλος, μία ἀποτίμηση ἄκρως διδακτική ἔχουν 100χρονη ἐπέτειο φέτος.

Στίς 14 Ἀπριλίου τοῦ 1912, λίγο μετά τά μεσάνυχτα, χρησιμοποιεῖται γιά πρώτη φορά ὁ κώδικας διάσωσης S.O.S. Ἕνα παγόβουνο στὸν βόρειο Ἀτλαντικό ἀπειλεῖ τό τεράστιο ὑπερπολυτελές κρουαζιερόπλοιο, τὸν -τί τραγική εἰρωνία!- ἀβύθιστο Τιτανικό.

Δούλεψαν 15.000 ἄνθρωποι περὶπου 4 χρόνια μέ προδιαγραφές πού στοίχισαν τότε 7,5 ἑκατομμύρια δολάρια (σήμερα 400) καί καθιστοῦσαν τό πλοῖο ἀβύθιστο σύμφωνα μέ τούς ἀνθρώπινους ὑπολογισμούς. Ἦταν σάν νά ὑπῆρχε ἓνα πλοῖο μέσα σέ ἓνα ἄλλο, ὥστε κι ἂν τό ἐξωτερικό γιά κάποιον λόγο βυθιζόταν, τό ἐσωτερικό νά συνέχιζε ἀνεπηρέαστο τό ταξίδι του. Χρειάστηκαν ὅμως μόνο δύο ὥρες γιά νά βυθιστεῖ ἐξ ὀλοκλήρου καί νά παρασύρει στήν ἄβυσσο τοῦ ὠκεανοῦ περισσότερα ἀπό 1.500 ἄτομα.

Τρία ἦταν τὰ βασικά λάθη: Ὁ θρύλος τοῦ ἀβύθιστου ἔδωσε τήν ἀνεση στὸν κυβερνήτη νά μὴν ὑπολογίσει

τὸν κίνδυνο τῶν ἑξι παγόβουνων πού ἐντοπίστηκαν γύρω του. Ἡ ἀνταγωνιστική λογική τῆς πλοιοκτῆτριας ἐταιρείας ὑπαγόρευσε τή μέγιστη ταχύτητα γιά νά φτάσει στό λιμάνι τῆς Νέας Ὑόρκης πρὶν τὸν προβλεπόμενο χρόνο. Ἡ πεποίθηση στή «θαυματοουργική» δύναμη τῆς τεχνολογίας ἀπέκοψε τήν τελευταία ἐλπίδα διάσωσης. Τό πλοῖο ἀνοίχτηκε στὸν ὠκεανό μέ 20 σωσίβιες λέμβους πού χωροῦσαν λιγότερους ἀπὸ τοὺς μισοὺς ταξιδιώτες. Ὁ Τιτανικός κατασκευάστηκε ἀβύθιστος, ἐντούτοις ἔγινε γνωστός ὡς ναυάγιο.

Βρίσκεται τσακισμένος στά ὠκεάνια βάθη τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὡς σύμβολο τοῦ περασμένου -20οῦ- αἰῶνα, καθὼς ἐνσαρκώνει τήν ὕβρη τοῦ τεχνοκράτη ἀνθρώπου πού στηρίχτηκε στά «θαύματα τῶν χειρῶν του», παραθέωρησε παντελῶς τήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία καί ἀγνόησε τελείως τὸν παράγοντα Θεό. Εἶναι, ὅπως χαρακτηρίστικά γράφτηκε, «ὁ πύργος Βαβέλ τῆς ἐποχῆς μας».

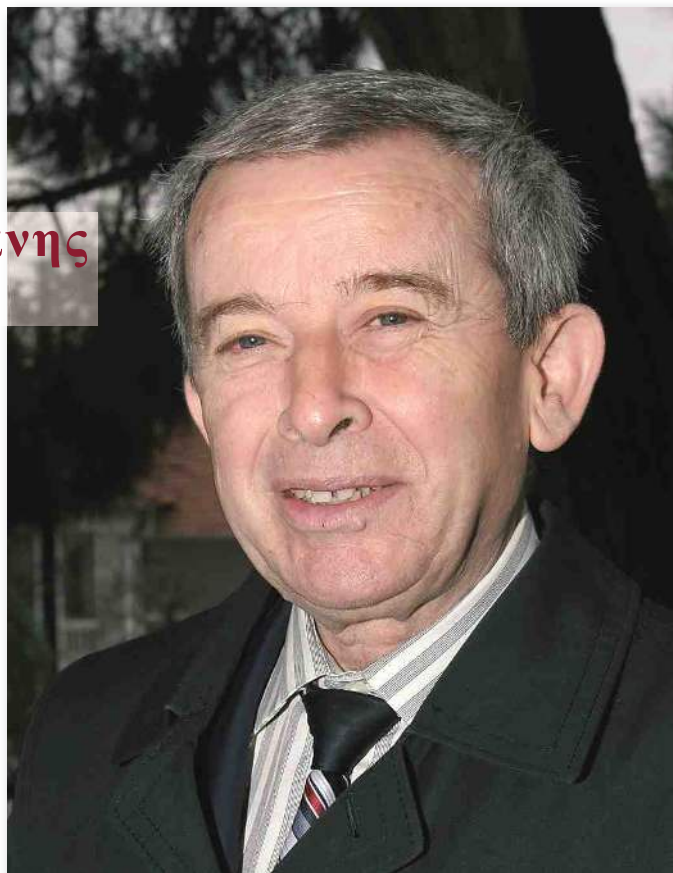
Κρής

Παυσανίας Κουτλεμάνης τό «σημεῖο» τοῦ Θεοῦ

Τὴν Τετάρτη 7 Μαρτίου 2012 ξεπροβόδισαμε τὸν ἀγαπητὸ μας ἀδελφὸ Παυσανία Κουτλεμάνη, ἐπὶ δεκαετίες ἀφιοσιωμένο μέλος καὶ συνεργάτη τῆς Ἀδελφότητός μας.

Ἡ σορὸς τοῦ προσφιλοῦς νεκροῦ ἔγινε πόλος ἑλξης γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους, κοντινοὺς καὶ μακρινούς φίλους καὶ συνεργάτες. Ἐπὶ ἓνα 24ωρο ἔδωσαν τὸ παρὼν στὸν ἱερό ναό τῆς θείας Ἀναλήψεως, τῆς ἀδελφότητος «Χριστιανικὴ Ἑλπίς», ἑκατοντάδες νέοι, ὄριμοι, ἡλικιωμένοι καὶ παιδιὰ καὶ ἀποχαιρέτησαν τὸν σεβαστὸ καθηγητὴ, τὸν πολῦτιμο συνεργάτη, τὸν ἀξιωμαμιμητὸ συνάδελφο, τὸν ἀγαπημένο καθηγητὴ καὶ πνευματικὸ ὁδηγό, τὸν ἀκριβὸ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸ.

Μέσα στὴν κατανυκτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς προηγιασμένης θείας Λειτουργίας ψηλαφώντας τὸ φῶς τῆς Ἀνάστασης βιώσαμε τὴν ἀγιοπνευματικὴν χαρμολύπη τῆς ὀρθόδοξης πίστεως μας. Μὲ δακρυσμένα μάτια ἀλλὰ βεβαίᾳ τὴν πίστη ὅτι ἡ ὁμορφὴ ψυχῆ τοῦ ἀναπαύεται ἤδη στὴν ἀγκαλιά τοῦ Ἰησοῦ πού ἀγάπησε καὶ θυσιαστικὰ ὑπῆρτεψε ψάλαμε τὴν ἐξόδιον ἀκολουθία. Ἀργότερα ἡ σορὸς τοῦ μεταφέρθηκε στὸ Ἄργος Ὁρεστικό γιὰ νὰ ταφεῖ στὰ πάτρια ἐδάφη. Τὸν ὕστατο χαιρετισμὸ τοῦ ἀπηύθυναν ἀντιπροσωπευτικὰ ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς ἱ. μ. Νεαπόλεως πανοσιολογιώτατος π. Διονύσιος, ἐκπρόσωπος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτη Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα, τὸν ὁποῖο οἱ συνοδικές του ὑποχρεώσεις κράτησαν στὴν Ἀθήνα, συνάδελφοί του στὸ Πανεπιστήμιον, ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος, καθὼς καὶ πρόσωπα πού εὐεργετή-

ῖθηκαν πνευματικὰ ἀπὸ τὴν παραδειγματικὰ ἀκάματη καθηγητικὴ του δράση.

Κάθε ὁμιλητὴς κατέθεσε τὴν προσωπικὴ του ἐμπειρία καὶ ἐκτίμηση ἀνάλογα μὲ τὴ σχέση καὶ συνεργασία του μὲ τὸν μακαριστὸ δοῦλο τοῦ Θεοῦ Παυσανία. Ξεδιπλώθηκε ἔτσι μπροστὰ μας ἡ πολυσχιδὴς προσωπικότητά αὐτοῦ τοῦ κυριολεκτικὰ ὀστράκινου σκεύους, τὸ ὁποῖο ὅμως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ χαλύβδωσε καὶ κατέστησε ἓνα «σημεῖο» δικό Του ἀνάμεσά μας.

Ἥμερος καὶ γαλήνιος διήλθε τὸ στάδιο τοῦ παρόντος βίου χωρὶς ἐχθρότητες, χωρὶς ἐντάσεις, ἰδιαίτερα ἀγαπητὸς καὶ συμπαθὴς στοὺς συναδέλφους του. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ ὁ ἀείμνηστος βίωνε τὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ὅχι ὡς στεῖρο συναισθηματισμὸ ἢ λυρικὴ εὐφροσύνη ἀλλὰ ὡς μέτρο ζωῆς πραγματικὰ μοναδικό, κατέθεσε ὁ κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Μ. Τρίτος σκιαγραφώντας τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὸ χῶρον τοῦ πανεπιστημίου. Τὴ συνέπειά του στά διδασκαλι-

κά του καθη-
κοντα αλλά
καί τήν
προσωπική
σχέση μέ
τούς φοι-
τητές του
υπογράμ-
μισε ό
πρόεδρος
του Τμήμα-
τος Ποιμαν-
τικής καί
Κοινωνικής
Θεολογίας κ. Άθ.

Καραθανάσης: *Υπε-*

*ρέτησε τή Θεολογική Σχολή καί τό τμήμα
μας μέ συνέπεια καί σοβαρότητα σπάνια.
Καί θεωρούμε -καί όμιλώ ως εκπρόσωπος
των συναδέλφων του στό τμήμα Ποιμαν-
τικής καί Κοινωνικής Θεολογίας- ότι ό κ.
Παυσανίας υπήρξε εκ των τελευταίων χα-
ρακτηριστικών, σοβαρών καί άκέραιων
εκπροσώπων των καθηγητών του πανεπι-
στημίου μας. Καί λέγω τουτο, ότι υπήρξε
δάσκαλος μέ άρχές, αυστηρός αλλά δί-
καιος. Ένδιαφερόμενος πάντοτε γιά τήν
πορεία των φοιτητών του κατά τίς σπου-
δές τους καί μετά από αυτές.*

*Ό εκπρόσωπος του σεβασμιωτάτου ά-
ναφέρθηκε στή σχέση του μέ τήν Έκκλη-
σία πού ήταν ζωντανή, γεμάτη βιώματα.
Αδιάκοπη ήταν ή λατρευτική του ζωή. Τέ-
λειος καθηγητής καί άφησε πλούσιο καθη-
γητικό έργο. Έργάστηκε γιά τή νεότητα
καί μέ όλη τήν ψυχή του στίς κατασκηνώ-
σεις. Ήταν ό ρυθμιστής, ό νοικοκύρης, ό
άνθρωπος τής θυσίας, ό άκάματος εργά-
της του έργου των κατασκηνώσεων. Έξη-
σε τό όραμα τής αιωνιότητος. Έξησε
άναζητώντας τή βασιλεία του Θεού καί σ'
όλη του τή ζωή αγωνίστηκε γι' αυτή.*

*Τό έργο μας έχει υποστεί μεγάλη πλη-
γή, ξεκίνησε εξομολογητικά τόν αποχαιρε-*

*τισμό του ό πρόεδρος τής Αδελφότητός μας
κ. Σ. Ξανθόπουλος. Ως πρόεδρος επί σειρά
ετών, γνωρίζοντας από νέο άκόμα φοιτη-
τή τόν αγαπητό μου Παυσανία, συνεργά-
στηκα μαζί του καί όταν ήταν άπλός κα-
τηχητής μέ τά κατηχητόπουλά του καί άρ-
γότερα όταν όργάνωσε τόν τομέα των νέ-
ων μέ τό όνομα «Αύχνος» καί πολύ περισ-
σότερο όταν ανέλαβε τήν υπευθυνότητα
διαφόρων έργων τής Αδελφότητος. Όμο-
λογουμένως τά έργα αυτά ήταν «έργα
Παυσανίου» κι έχουν όλα τή σφραγίδα του
Παυσανία... Τά εισηγοούνταν καί τά άρχιζε
μέ τόσο ζήλο μάλιστα, ώστε μάς ανάγκαζε
μέ τήν προδρομική του προεργασία νά
μπούμε κι έμεις στό αύλάκι τό δικό του
καί νά τόν ακολουθήσουμε. Τό έργο τής
Αδελφότητος, λοιπόν, θά μπορούσε νά
ονομαστεί «έργο έμφανές του άφανούς
Παυσανίου».*

Συνεπής πανεπιστημιακός δάσκαλος,
ζηλωτής καθηγητής, άκάματος εργάτης του
ευαγγελίου, έμπνευστής καί δημιουργός
μεγαλόπνοων έργων γιά τήν εξάπλωση τής
βασιλείας του Θεού καί τή σωτηρία ψυχών.
Δέν άφίσταται τής πραγματικότητας ή θέση
του κ. Καραθανάση: *Πίστενα καί πιστεύω,
ότι στό άδύνατο σώμα του έκρυβε μία τε-
ράστια μεγαλοψυχία καί μία δύναμη πού
τήν έπαιρνε από τόν Θεό πού ακράδαντα
πίστευε, αλλά καί μία τεράστια αγάπη γιά
τούς συνανθρώπους του.*

Όπως τόνισε στόν επικήδειο λόγο του
ό διδάσκαλός μας, στενός συνεργάτης καί
πνευματικός καθοδηγητής του κ. Παυσα-
νία, τό έργο στό όποιο αναλωνόταν μέ τέ-
λεια αυταπάρνηση, άδιαφορώντας πολλές
φορές γιά τήν ευθραυστη -λόγω τής βα-
ρειάς καρδιοπάθειας πού από μικρό παι-
δί τόν συνόδευε- υγεία του, ήταν τό έργο
τής κατήχησης. Συγκλονιστική υπήρξε έπ'
αυτού ή κατάθεση του κ. Γρ. Ταρασίδη, έ-
νός από τά πολλά του κατηχητόπουλα πού
τώρα ύπηρετεί ως στέλεχος τό έργο τής

Αδελφότητα:

Δέν έχω χάρισμα καί ικανότητα όμιλητή, γιά νά τολμήσω τούτη τήν ώρα νά μιλήσω. Έμφανίζομαι μπροστά σέ τόσο έκκλησίασμα τήν ιερή αούτή στιγμή γιά νά καταθέσω όχι σκέψεις καί λόγους αλλά τή ζωή μου.

Μικρό παιδί ήμουν ένα άγρίμι, άπειθαρχος πού ούτε γονείς ούτε δάσκαλοι μπορούσαν νά μέ τιθασεύσουν. Αούτός πού κατόρθωσε μέ τήν ύπομονή του, μέ τό παράδειγμα τής ζωής του καί μέ τήν άγάπη του νά μέ μπολιάσει καί νά μ' αλλάξει ριζικά καί κυριολεκτικά νά μέ εξημερώσει ήταν ό κατηχητής μου, ό κ. Πανσανίας. Παρακολούθησε τή ζωή μου άγρυπνα βήμα πρός βήμα. Μου πρόσφερε άνόθευτο τό λόγο του Θεου πού ήταν πάντοτε τό μοναδικό θέμα τών μαθημάτων του. Γιατί ποτέ δέν δίδαζε δικά του πράγματα. Ήταν άληθινά ένα πιστό σκυλί του Κυρίου χωρίς στραβοτιμονιές. Έτσι τόν έβλεπα. Κι έτσι ξγίνα κι εγώ μέλος του Συνδέσμου χριστιανών νέων «Αύχνος» τής Αδελφότητας «Απολύτρωσις», πού είναι έργο του κόπου του καί του μόχθου του, τών προσευχών καί τών δακρύων του, ώστε κι εγώ όπως καί άλλοι μέ τήν καθοδήγησή του νά γίνουμε κατηχητές καί όμαδάρχες στρατευμένοι στό έργο τής ιεραποστολής γιά τό όποιο εκείνος θυσιάσε τά πάντα. Καί μέ τίς εσχές του αξιώθηκα μαζί μέ τή σύζυγό μου Έλένη νά αποκτήσουμε έννέα παιδιά σέ ένα από τά όποια δώσαμε εύγνωμόνως τό όνομά του, Πανσανίας.

Κατάθεση ψυχής καί ή έπομένη μαρτυρία του θεολόγου κ. Εύ. Χατζηθανασίου:

Τόν κατά πάντα μειλίχιο, πρᾶο καί χαμογελαστό κ. Πανσανία γνώρισα καλά στήν έκδρομή λήξης του κατηχητικού

Αγίου Δημητρίου Βάρνας τή χρονιά 1976 - 77, στό Αιγίνιο Κατερίνης, μόλις τελείωνα τήν ΣΤ΄ Δημοτικού. Από τά χέρια του πήρα τήν έπόμενη χρονιά τήν πρώτη μου Καινή Διαθήκη ως βραβείο γιά τίς παρουσίες μου στό κατηχητικό.

Από τή φύση μου δυναμικός καί χειμαρρώδης, έβλεπα τή γεμάτη πραότητα καί ήρεμία φύση του κ. Πανσανία καί μετρίαζα τήν όρμή μου. Μέ γαλήνενε άπρόσμενα. Πολύ μέ βοήθησε ή παρουσία του.

Όταν από τό επίπεδο του μαθητή όδηγήθηκα στό επίπεδο του συνεργάτη στό κατηχητικό καί κατασκηνωτικό έργο, τό παράδειγμά του επέδρασε τόσο θετικά μέσα μου! Ή όργανωτική του μέθοδος, ή έναρμονισμένη εύταξία, ό αξιοθαύμαστος έλεγχος του χρόνου, καθώς καί ή άκλόνητη σταθερότητά του ένάντια στά πάσης φύσεως περιττά, ήταν μερικά από τά χαρακτηριστικά του.

Ή σπουδαιότερη συμβολή του στή ζωή μου ήταν τή στιγμή πού μου πρότεινε, μέ έπιτακτικό μάλιστα τόνο στή φωνή, νά σπουδάσω Θεολογία. Δέν τό περίμενα. Άλλο σκεφτόμουν! Μου άλλαξε τή ζωή σέ μία στιγμή. Γι' αυτό, λοιπόν, δοξάζω τόν Θεό πού έστειλε στή ζωή μου τόν κ. Πανσανία, επίγειο άγγελό δικό Του, γιά τή συνέχιση του επί γής έργου τής θείας Οίκονομίας.

Καλό παράδεισο, ἀγαπημένε μας Πανσανία!

Σεβαστοί πατέρες,
Αγαπητά μου ἀδελφία καί καλά μου παι-
διά,

Τόν φίλτατο ἀδελφό Πανσανία τόν γνώ-
ρισα μαθητή Γυμνασίου στήν γενέτειρά του,
τό Ἄργος Ὀρεστικό τῆς Καστοριάς. Ἦταν
ἓνα παιδί ἀδύναμο καί καχεκτικό, διότι ὑπέ-
φερε ἀπό βαρειά καρδιοπάθεια. Δέν εἶχε
προοπτικές σπουδῶν· ὥστόσο ἦταν ἓνας χα-
ριτωμένος ἔφηβος, πού ἀγαποῦσε τόν Χριστό
καί ζοῦσε μυστηριακή ζωή. Ἐπειδή στό
πρόσωπό του διέκρινα ἓναν εὐφύεστατο νέο,
πρότεινα στόν πνευματικό του, τόν ἀείμνη-
στο π. Σεβαστιανό Στεφανόπουλο, γέροντα
καί καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Νι-
κολάου Κορησοῦ (Τσιριλόβου), νά πεῖ καί
αὐτός στόν Πανσανία νά σπουδάσει.

Ἐπέμεινα νά δεχθεῖ ὁ Πανσανίας τήν
παράκλησή μου καί νά δώσει εἰσαγωγικές
ἐξετάσεις γιά τό Πανεπιστήμιο. Ὅλοι οἱ οἰ-
κεῖοι του εἶχαν τίς ἀντιρρήσεις τους. Ἰσχυρί-
ζονταν ὅτι δέν ἦταν προετοιμασμένος καί θά
ἀποτύγχανε. Στήν ἐπιμονή μου ὑποχώρησαν
καί ὁ Πανσανίας εἰσήχθη στή Θεολογική
Σχολή καί μάλιστα μέ καλή σειρά. Ἐκτοτε
καί γιά μισό καί πλέον αἰῶνα ἔμεινε μαζί μου,
ὑπῆρξε ἀπό τά πρῶτα μέλη στή συνοδία μου.
Ὅλα αὐτά τά χρόνια στάθηκε γιά μένα ἓνας
ἐπίγειος ἄγγελος, ἓνας τέλειος ὑποτακτικός,
προικισμένος μέ ταπείνωση, θυσία καί ὑπα-
κοή. Συμπορευθήκαμε σέ ὅλους τούς ἀγῶ-
νες καί τίς ἀγωνίες τοῦ πολύπτυχου ἱερα-
ποστολικοῦ ἔργου. Ζήσαμε μαζί χαρές καί
λύπες.

Ὅταν ὀλοκλήρωσε τίς σπουδές του, ὁ
σοφός καθηγητής ἀείμνηστος Παναγιώτης
Χρήστου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐκτιμήσει καί θαυ-
μάσει τό φίλεργο καί τίς ἱκανότητες τοῦ Παν-
σανία κατά τή συνεργασία τους γιά τήν

ἐκδοχή τῶν Πατερικῶν Κειμένων, τόν διό-
ρισε, ὡς Ὑπουργός Παιδείας, στό Πανεπι-
στήμιο.

Ἡ πανεπιστημιακή του σταδιοδρομία ξε-
κινᾷ μέ τήν καθοδήγηση τοῦ φιλάτου κ. Ἰω-
άννου Καραβιδόπουλου, στόν ὁποῖο διετέλε-
σε βοηθός. Στήν συνέχεια ἔγινε δικός μου
βοηθός. Ὅλοι ὅσοι συνεργάστηκαν μαζί του
ἐπιβεβαιώνουν τήν διαπίστωσή μου ὅτι ἐ-
πρόκειτο γιά ἐπίγειο ἄγγελο. Εἶναι δύσκολο
νά βρεθεῖ ἄνθρωπος νά ἐκφράσει παράπονο
καί κατηγορία γιά τόν Πανσανία. Ἀκόμη καί
οἱ φοιτητές, οἱ ὁποῖοι δυσανασχετοῦσαν γιά
τήν αὐστηρή του βαθμολογία, ὁμολογοῦσαν
ὅτι ἦταν δίκαιος. Ἐκ τῶν ὑστέρων τόν εὐχα-
ριστοῦσαν καί τόν εὐγνωμονοῦσαν, διότι ἡ
αὐστηρότητά του τοὺς ἀνάγκασε νά μελετή-
σουν τήν Καινὴ Διαθήκη.

Στό Πανεπιστήμιο δέν διακρίθηκε ὡς
μεγάλος ἐπιστήμονας, ἀλλά διέπρεψε ὡς δά-
σκαλος. Δέν ἔχασε καμία διδακτική ὥρα καί
δέν ἀργοπόρησε ποτέ. Ὑπῆρξε εὐσυνείδητος
καί στοργικός καθηγητής. Κρατοῦσε ἀνοι-
χτές τίς πόρτες γιά ὅποιον φοιτητή ἤθελε νά
τόν συναντήσει. Τό δικό του γραφεῖο λει-
τουργοῦσε πάντοτε. Γιά τόν κάθε φοιτητή
μποροῦσε νά διαθέσει πολλές ὥρες, προκει-
μένου νά τοῦ ξεδιπλώσει τά μυστικά τῆς ἱε-
ρῆς ἐπιστήμης καί νά τόν χειραγωγήσει στήν
ἐν Χριστῷ ζωή.

Ἰδιαίτερα ἦταν ἀγαπητός καί προσηνής
στήν διοίκηση τοῦ Πανεπιστημίου. Γιά κανέ-
ναν δέν ἦταν ξένος καί ἀπόμακρος. Κανείς
δέν τόν ἤξερε ὡς κύριο Κουτλεμάνη· ὅλοι
τόν προσφωνοῦσαν μέ οἰκειότητα καί ἐγ-
καρδιότητα **Πανσανία**.

Ἡ ἀσκηση καί ἡ ἐγκράτειά του ἄφηναν
κατάπληκτους ὅσους τόν γνώριζαν. Ἀπό τά
13 του χρόνια ὑπακούοντας στίς συστάσεις

τῶν γιατρῶν ἀγόγγυστα ὑπέμεινε τὴν ἄνοστη καὶ ἰσόβια δίαιτά του. Καὶ τό ἀκόμη θαυμαστώτερο εἶναι ὅτι δέν κατέκρινε ποτέ κανέναν ἄνθρωπο, δέν σχολίασε ἀρνητικά καὶ δέν ἀπαξίωσε συνάνθρωπό του.

Παράλληλα μέ τὴν πανεπιστημιακὴ του ἐργασία διακόνησε ὡς κατηχητὴς στό ἱεραποστολικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα μέ

μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ. Δέν ἀρκοῦνταν στήν παρουσία τοῦ μαθήματος, ἀλλὰ συζητοῦσε μέ τὰ παιδιά, τὰ πλησίαζε καὶ τὰ βοηθοῦσε. Δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού ἀνησύχησα, διότι καθυστεροῦσε νά ἐπιστρέψει στό σπίτι. Θυμᾶμαι τί ἀγωνία ἔζησα, ὅταν κάποια φορά μέσα στό καταχείμωνο ὁ Πανσανίας ἤρθε στό σπίτι πολύ ἀργά μέ ἔντονα τὰ σημάδια τῆς ἐξάντλησης. Ὅπως μοῦ εἶπε, εἶχε διαθέσει πολλές ὥρες συζητώντας μέ κάποιο κατηχητόπουλο πού χρειαζόταν βοήθεια. Ἐπιτελοῦσε ἔργο καταρτισμοῦ καὶ παρακλήσεως.

Διοργάνωσε τόν Σύνδεσμο νέων «Λύχνος», τίς χριστιανικὲς ομάδες τῶν μαθητῶν καὶ τῶν φοιτητῶν στό Δημητρούλειο. Παρακολούθησε βῆμα πρὸς βῆμα τίς ἐργασίες γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τῆς αἵθουσας τῆς «Ἀπολυτρώσεως».

Στό ἀγγελτήριο τῆς κηδεῖας του μαζί μέ τοὺς κατὰ σάρκα ἀδελφούς του ἀναγράφονται ἡ Ἀδελφότητα τῆς «Ἀπολυτρώσεως» καὶ ὁ Σύνδεσμος νέων «Λύχνος». Εἶναι ἡ πνευματικὴ του οἰκογένεια, πού δέχτηκε τὴν προσφορά του καὶ μέ συγκίνηση τὸν ἀποχαιρετᾷ σήμερα. Ὅλοι ἔχουν νά καταθέσουν γιὰ τὸν κόπο τῆς ἀγάπης του καὶ γιὰ τίς τόσες θυσίες του. Γι' αὐτό πλῆθος παιδιῶν πέρασαν

χθές καὶ σήμερα νά τὸν ἀσπασθοῦν καὶ νά ἐναποθέσουν τὰ λουλούδια καὶ τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης τους στόν «θεῖο Πανσανία», ὅπως τὸν ἀποκαλοῦσαν.

«Ἐπιλείπει με ὁ χρόνος διηγούμενον» γιὰ τὴν προσφορά του στίς Κατασκηνώσεις Φλωρίνης, Ναούσης, Μεταμορφώσεως, Ζιάκα, Τρυγόνας. Ἦταν ὁ συντονιστής ὅλων τῶν κατασκηνωτικῶν περιόδων γιὰ σαράντα περίπου χρόνια. Ἰκανότατος προμηθευτὴς περιόδευε τὴν ἀγορά, μέσα στόν καύσωνα καὶ τό λιοπύρι ἐπιζητώντας νά βρεῖ τὰ καλύτερα καὶ συνάμα τὰ οἰκονομικώτερα προϊόντα. Μέ ἀπαράμιλλη τάξη καὶ νοικοκυροσύνη τακτοποιοῦσε τό καθετί, δίνοντας σημασία καὶ στήν τελευταία λεπτομέρεια. Κυριολεκτικὰ ἱερουργοῦσε καὶ στήν πλέον ταπεινὴ διακονία.

Ὅραμα καὶ στόχος τῆς ζωῆς του τὸν τελευταῖο καιρὸ ἦταν ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς κατασκηνώσεως τῆς Ἀπολυτρώσεως στήν Καστανούσα Σερρών. Ὁ συνταξιούχος πιά Πανσανίας διέθετε ὅλο του τό χρόνο καὶ τό μεράκι γιὰ νά βρεῖ τὰ καλύτερα ὑλικά, τοὺς καλύτερους μαστόρους, νά ἐπιβλέπει, νά σχεδιάζει, νά μελετᾷ σάν νά ἦταν ἀρχιτέκτων. Μέ ἀνησυχοῦσε ἡ ἔντονη δραστηριότητα καὶ

ή υπερβολική καταπόνησή του. Πολλές φορές τόν συμβούλευα, τόν επέπληττα. Στο τέλος όμως πάντα υποχωρούσα, γιά νά μήν τόν πληγώσω. Εἶναι τό μόνο θέμα στό ὁποῖο διεφώνησα μέ τόν ὁμόψυχο καί ἀγαπημένο μου Πανσανία. Φαίνεται ὅτι ἐργαζόταν τόσο ἐντατικά γιά νά ὁλοκληρώσει τήν κατασκευή καί μετά νά ἀναφωνήσει: «Νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλόν σου ...».

Πάντοτε περιέφερε τά στίγματα τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Ὅταν συναντήθηκα μέ ἕναν γνωστό μας μοῦ θύμισε τά λόγια πού εἶχα πεῖ γιά τόν Πανσανία, γιά τόν ἄνθρωπο αὐτόν τοῦ Θεοῦ: Εἶναι ἕνας τεράστιος πολυέλαιος πού κρατιέται ὄχι ὅπως ὅλοι ἀπό ἀλυσίδες, ἀλλά ἀπό μία κλωστή.

Αναλογίζομαι αὐτή τήν στιγμή τίς περιπέτειες τῆς υἱείας του πού πολλές φορές τόν ἔφεραν στό χεῖλος τοῦ θανάτου. Πρίν ἀπό μερικά χρόνια σέ μιά δοκιμασία του οἱ γιατροί θεωροῦσαν μή ἀναστρέψιμη τήν κατάστασή του. Εὐγνωμόνως ἐνθυμοῦμαι τίς

προσπάθειες πού κατέβαλε τότε ὁ ἐκλεκτός καθηγητής καί ἀγαπητός ἰατρός, ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφός κ. Σταῦρος Μπαλογιάννης. Ὁ Θεός τότε ἄκουσε τίς ἐνθερμες προσευχές τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔκανε τό θαῦμα του καί μᾶς χάρισε τόν Πανσανία γιά πολλά χρόνια.

Κατά τήν διάρκεια τῆς δεύτερης περιπέτειάς του ὁ διακεκριμένος καρδιοχειρουργός Φώτης Παναγόπουλος, πού ἀγαποῦσε πολύ τόν Πανσανία, δέν θέλησε νά τόν χειρουργήσει, ὅπως ὁ ἰατρός τό δικό του παιδί. Καί γι' αὐτό τόν παρέπεμψε στόν καθηγητή του στήν Ἀγγλία, ὅπου καί ὑποβλήθηκε σέ ἐγχείρηση ἀνοικτῆς καρδιάς. Ὡστόσο ὁ ἴδιος ἔσπευσε νά βρεθεῖ κοντά του τήν ἡμέρα τῆς ἐπεμβάσεως, ἀψηφώντας κόπους καί ἐξοδα. Ξεπέρασε ἀκόμη καί τίς δυσκολίες πού προέκυψαν ἀπό τήν ἀπεργία τῆς «Ὀλυμπιακῆς». Ἦρθε μέσῳ Τσεχοσλοβακίας!

Κατά τήν τελευταία προσωπική περιπέτεια τῆς υἱείας μου, ὅπως μοῦ εἶπαν, ὁ Πανσανίας κουβαριασμένος σέ μιά καρέκλα

ένισχυε τούς άλλους: «Ο δάσκαλος μέ άνέστησε, όταν ήμουν άρρωστος, τώρα είναι ή σειρά μου νά προσευχηθῶ ἐγώ γιά αὐτόν, γιά νά γίνει καλά. Δέν θά τόν άφήσω νά φύγει. Καί θά γίνει καλά. Πρῶτα θά πεθάνω ἐγώ καί μετά ὁ δάσκαλος», ἔλεγε.

Τελευταῖα ἔνα άδένωμα τόν ὁδήγησε στήν έντατική. Παρά τήν σοβαρότητα τῆς καταστάσεώς του προσευχόταν. Τήν ήμέρα τῆς κοιμήσεώς του, τά μεσάνυχτα ἦταν σοβαρός καί άμίλητος. Κάναμε μαζί μιά σύντομη προσευχή. Όταν τελειώσαμε, γιατροί καί νοσηλευτικό προσωπικό άκουσαν τό «άμήν», μέ τό ὁποῖο σφράγισε τήν προσευχή καί τήν ζωή του. Ἐκλεισε τά μάτια του καί παρέδωσε ἐν εἰρήνῃ τό πνεῦμα του.

Ἡ άπουσία του θά μᾶς στοιχίσει πολύ. Ἐχουμε ὅμως βεβαία τήν ἐλπίδα ὅτι θά πρεσβεύει γιά μᾶς ἀπό τήν θριαμβεύουσα ἐκκλησία. Ἀποκτήσαμε ἕναν ἀκόμη πρεβευτή στούς οὐρανούς, πού γνωρίζει τίς ἀνάγκες μας, τίς ἐλλείψεις, τίς λαχτάρες μας καί τούς πόθους μας.

Καλό παράδεισο, άγαπημένε μας Πανσανία, καλή Ἀνάσταση!

Στέργιος Ν. Σάκκος

ΔΩΡΕΕΣ

Γιά τήν Ἀδελφότητα

* Σούλα Ἑλένη 200€ * Ἀνώνυμος εἰς μνήμην Ζωῆς καί Αἰκατερίνης 70€.

Γιά τό Περιοδικό

* Α.Μ.Π. 40€ * Ἀθανασιάδου Αἰκατερίνη 10€ * Ἀργυρίου Ἀγγελική 10€ * Γιάκου Ἀσπασία 10€ * Εὐστρατίου Μιχαήλ 10€ * Εὐστρατίου Σουλτάνα 10€ * Καλαντίδης Χαράλαμπος 20€ * Κουπουρτιάδου Εἰρήνη 40€ * Κώττα Ἄρτεμη 10€ * Μηλιώνη Παναγιώτα 100€ * Μίχου Μελπομένη 10€ * Νασούφη Ἀθηνᾶ 40€ * Σταγιοπούλου Εὐγενία 10€ * Ταστανίδου Ἑλένη 20€ * Φιλίππου Κυριακή 10€ * Χουρή Παναγιώτα 20€.

Γιά τή Φιλανθρωπία

* Ἀποστολίδης Γρηγόριος 50€ * Μηλιώνη Παναγιώτα 50€.

Γιά τίς Φυλακές

* Διρχαλίδης Δημήτριος 50€ * Κωστίδου Μαρία 50€ * Φωτιάδης Ἰωάννης 25€.

Γιά τήν Κατασκήνωση

εἰς μνήμην Πανσανίου Κουτλεμάνη

* Ἀβραμίδου Λυδία 400€ * Ἀντωνίου Γεώργιος 100€ * Ἀσλανίδης Γεώργιος 50€ * Βασιλειάδης Νικόλαος 400€ * Γιοῦρος Εὐάγγελος 100€ * Δημητρίου Κυριακούλα 100€ * Θεοδωρίδης Ἰωάννης 100€ * Ι.Σ. 1.000€ * Καλούτσα Κατερίνα 15€ * Κανελλάκη Φιλιώ 20€ * Κυριάκου Χριστίνα 800€ * Μπινίκος Νικόλαος 100€ * Παρασκευόπουλος Ἰωάννης 50€ * Ρίζος Δημήτριος-Εὐφημη 100€ * Σαλβαρά Παρθένα 300€ * Σαρησάββα Ζωή 50€ * Σερεμετίδης Αὐγουστίνος 100€ * Σουλτανίδης Στέφανος 300€ * Σύλλογος «Μακρυγιάννης» 500€ * Τσάμογλου Ἀλέξανδρος 250€ * Τσεπραϊλίδου Μαρία 350€ * Χατζηβασιλειάδης Νικόλαος 50€.

Γιά τήν Ἱεραποστολή

* Μαρτινάκη Πολυξένη 10€.

Τό τμήμα τῆς Λευτεριάς

Τιμητικό ἀφιέρωμα στὸν Ἀντώνη Κατσαντώνη, τὸν ἥρωα τῆς κλεφτουριάς, καὶ εὐγνωμοσύνης μνημόσυνο στὸν ἀείμνηστο Παιυσανία Κουτλεμάνη, τὸν ὑπεύθυνο τοῦ Συνδέσμου νέων «Λύχνος», ἦταν ἡ φετινὴ ἐκδήλωση τῆς 25ης Μαρτίου τῆς Ἀδελφότητός μας, πού παρουσιάστηκε Πέμπτη

22/3, Σάββατο 24/3 καὶ Κυριακὴ 25/3.

Ὑπὸ τῆ διεύθυνση τοῦ κ. Στέργιου Μητσόπουλου ἡ χορωδία τοῦ «Λύχνου» μᾶς μετέδωσε τοὺς πόνους καὶ τοὺς πόθους τῆς κλέφτικης ζωῆς. Ἡ θεατρικὴ ὁμάδα τῶν νέων ζωντάνεψε τὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Γ. Θεοτοκά «Τὸ τμήμα τῆς Λευτεριάς» σέ

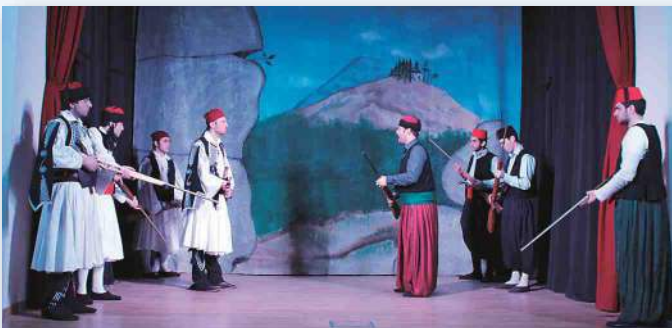

σκηνοθεσία του κ. Θωμά Καρύπογλου.

Θαυμασμό και σεμνό καύχημα ἐνέπνευσε στους θεατές τό ἦθος καί ἡ λεβεντιά τοῦ Κατσαντώνη, τοῦ κλέφτη τῶν Ἀγράφων πού ἔγινε φόβος καί ἐφιάλτης τοῦ Ἀλή πασᾶ. Ἡ φλογερή του ἀγάπη στόν Χριστό καί στήν Ἑλλάδα, πού ἔμειναν ἀμείωτα καί ἀδιαπραγμάτευτα παρά τίς δελεαστικές προτάσεις καί τά βασανιστήρια τοῦ Ἀλή πασᾶ, ἀποτέλεσαν ἀναβαπτισμό καί ἐνθάρρυνση στους δύστηνους καιρούς τῆς νέας οἰκονομικῆς σκλαβιάς πού ἔχει ὑποστεί ἡ πατρίδα μας.

Στίς τέσσερις παραστάσεις -γιά φοιτητές, μαθητές καί γιά τό κοινό τῶν κηρυγμάτων- μίλησαν μέ σχετικό περιεχόμενο ἀντίστοιχα ὁ κ. Ἀθ. Παπαρνάκης, καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., γραμματέας τοῦ Δ.Σ. τῆς «Ἀπολυτρώσεως», ὁ κ. Εὐάγγελος Δάκας, θεολόγος καθηγητής, ἱεροκήρυκας τῆς Ἀδελφότητός μας καί ὁ κ. Γ. Μυτιληναῖος, συνταξιούχος καθηγητής, ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος.

Ἰδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσε στήν τελευταία παράσταση ἡ παρουσία καί ἡ προσλαλιά τοῦ διδασκάλου μας κ. Στεργίου Σάκκου. Μέ ἔκδηλη συναισθηματική φόρτιση ἄφησε τή γεμάτη ἀγάπη καρδιά του νά ἐκφράσει τήν εὐχαριστία σέ ὅλους τούς συντελεστές τῆς παράστασης καί μνημόνευσε τόν ἀξέχαστο ἀδελφό Πανσανία, στήν ἄοκνη ἐργασία τοῦ ὁποίου ὀφείλεται τό θαῦμα τοῦ Συνδέσμου «Λύχνος» πού ἐμεῖς σήμερα ἀπολαμβάνουμε.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαῖο Ὅργανο Ὁμωνύμου
Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Ἔτος ΞΖ' - Ἀρ. φύλλου 796
Ἀπρίλιος 2012

Ἰδιοκτησία - Ἐκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσσαλονίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518

Ἐκδότης - Διευθυντής Συντάξεως:
Σάββας Ν. Ξανθόπουλος
Πέλοπος 9
546 33 Θεσσαλονίκη

Στοιχειοθεσία, ἐνθέσεις, ἀποχρωματισμοί, καλλιτεχνική ἐπιμέλεια:
«Χριστιανική Ἐλπίς»,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ. & fax: 2310 677421

Ἐκτύπωση-Βιβλιοδεσία: «Μέλισσα»
Ἀσπροβάλτα Θεσσαλονίκης

Ἐτήσια συνδρομή
Ἐσωτερικοῦ: 10 εὐρώ,
Κύπρου: 20 εὐρώ

Ἐξωτερικοῦ: 30 εὐρώ
(Η.Π.Α. 40 δολ.,
Καναδά 45 δολ.,
Αὐστραλίας 50 δολ.)

Ἐπιστολές - Συνδρομές
Περιοδικό «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7,
546 33 Θεσ/νίκη

Ἀρ. λογ. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ:
074 01 011532 20
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές τοῦ ἐξωτερικοῦ
IBAN:
GR 73 0432 3240 0007 4010 1153 220
ATEBank SWIFT or BIC code:
ABGRGAA

Βρεφονηπιακός Σταθμός **Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ**

Γ. Μπαλόγλου 25 - Ξηροκρήνη Τηλ. : 2310 554698

25η Μαρτίου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΕΛΠΙΔΑ

ΦΙΛΥΡΟ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Τηλ. : 2310 678745-7